Akt nr:

P-E1a-0205

AU$P-E1a-0205

P 13*0205

D.-No 10.737.

K. Landtbruksstyrelsen
den 24 NOV. 1916

Förslag
till torrläggning av vattenskadade marker tillhörande hemmanen Herrljunga, Vreta, Horsby, Tarsled, Fölene och Öltorp uti Herrljunga, Tarsled, o. Fölene socknar av Älvsborgs län.

1093

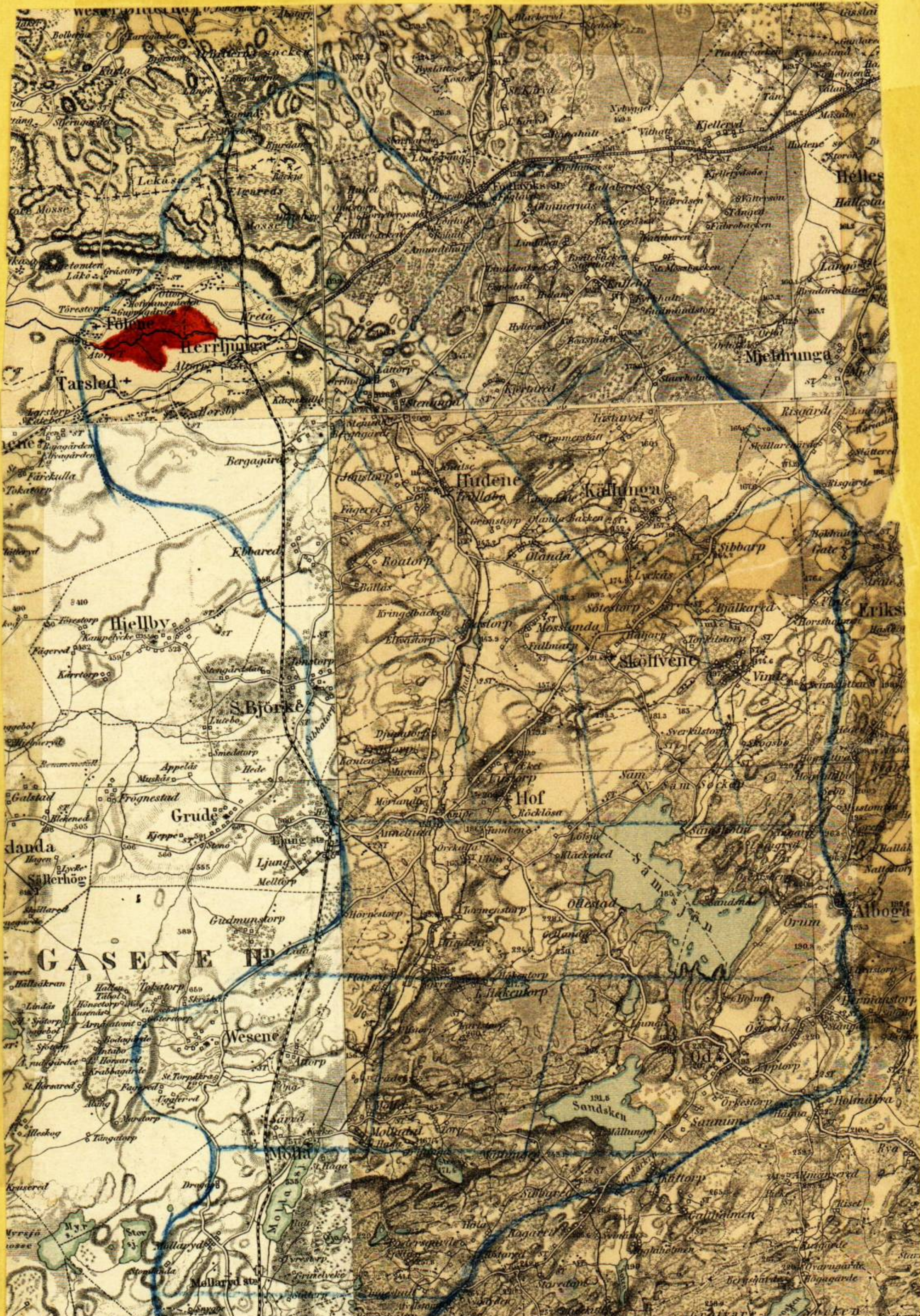

Leka-sa
Elgareds Mosse
Grästorp
Törestorp
Fölene
Herrljunga
Kreta
Tarsled
Altorp
Horsby
Fotlanda
Amundehult
Kjellered
Helles
Hällesäs
Längö
Mjelhunga
Lättorp
Stenunga
Kjortared
Staerholmen
Tistared
Risgärde
Hudene
Trollabo
Källunga
Jonstorp
Fägered
Botorp
Bällås
Ölanda
Lyckås
Sibbarp
Bokhult
Gate
Kringelbacken
Ellvastorp
Mosslanda
Söletorp
Bjälkared
Eriks
Skölfvene
Vinde
Bergagärde
Ebbared
Hjellby
Törestorp
Kampelycke
Fägered
Kärrtorp
S. Björke
Stangärdstad
Lutebo
Smedstorp
Appelås
Hede
Galstad
Blekened
Frögnestad
Grude
Kjeppe
Stene
Ljung
Ljung st.
Mellitorp
Gudmunstorp
klanda
Sällerhög
Hagen
Lycke
GASENE H.
Djupatorp
Prästorp
Konten
Eket
Tystorp
Hof
Röcklösa
Sam
Sam Socken
Annelund
Tamben
Örekulla
Ubbe
Löfsjö
Kläckered
Samsjön
Sandsnäs
Örum
Alboga
Ollestad
Hornestorp
Tornestorp
Gellanda
Hakentorp
Häkentorp
Tokatorp
Hallsäkran
Lindås
Sjötorp
Arnäsetorp
Wesene
Bodagärde
Hörsared
Krabbagärde
St. Torpäkra
Fägered
Äkäg
Marstorp
Ättorp
Tängatorp
Alleskog
St. Hörsared
Mollatorp
Mollatad
Möllt
Mollasjön
Ssandsken
Mällungen
Od
Ödenäd
Örkestorp
Sannum
Holmäkra
Kättorp
Sanbared
Galtholmen
Gärdetorp
Kraserud
Myr
Stor sj.
Mollaryd
Stommanda
Mollaryd st.
Grimeleke
Kärstorp
Kligarås
Tolvanger
Storeda
Kärtorp
Hidredden
Lindås
Station Borgstena
Lunnagärde
Uddeorp
Klästorpsgärde
Asmundared
Fageras
Tennesklanda
Grolvare
Brännning
Brestorp
Ulfvared
Lassa sjön
Ryq
Rya
Tornestorp

Avskrift.

Tillhör den arbetsplan, som av Kungl. Maj:t den 28 april 1916 fastställts, med villkor att den mellan punkterna 30 och 31 föreslagna ägobron förses med 5 på högkant ställda bärbjälkar av minst 20 × 22.5 centimeters tvärgenomskärning, att i företaget ingående stentrummor utföras med de dimensioner, som å ritningen med blå beteckning angivits, att lämplig isbrytare anordnas å uppströmssidan av mittpelaren till Fölene bro, att ombyggnaden av sistnämnda bro verkställes under sedvanlig kontroll av Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen, samt att Väg- och Vattenbyggnadens godkännande av ifrågavarande brobyggnad skall hava erhållits, innan företaget i dess helhet av Lantbruksstyrelsen godkännes.

Stockholm den 12 augusti 1916.
På Lantbruksstyrelsens vägnar:
Wilh. Heyman
Olof Fredholm
Föredragande.

Vidimeras ex officio:
Hildebrandt

Förslag
till torrläggning och odling av vattenskadade marker tillhörande hemmanen Herrljunga, Vreta, Horsby, Tarsled, Fölene och Öltorp uti Herrljunga, Tarsled och Fölene socknar, Kullings härad av Älvsborgs län.

Sedan Konungens Befallningshavande uti Älvsborgs län under den 8 oktober 1909 förordnat mig, att jämlikt föreskrifterna uti lagen om dikning och annan avledning av vatten den 20 juni 1879 förrätta syn rörande torrläggning av vattenskadade marker tillhörande hemmanen Herrljunga, Vreta, Horsby, Tarsled, Fölene och Öltorp uti Herrljunga, Tarsled och Fölene socknar, Kullings härad, har sådan syneförrättning avslutats den 4 december 1909, sedan undersökningarne för densamma verkställts under oktober och november månader samma år.

Av detta företag beröras:

1/48	mtl.	Herrljunga Östergård	ägare:	Hugo Pettersson
1/4	"	Vreta Holmagård	"	A.L.Franzich
1/8	"	Vreta Holmagård	"	Karl Andersson
39/120	"	Vreta Holmagård	"	Alfred Sandberg
1/8	"	Horsby Östergård	"	Alfred Karlsson
1/10	"	Horsby Östergård	"	C.J.Pettersson
1/10	"	Horsby Östergård	"	C.J.Pettersson
1/4	"	Horsby Kronogård	"	A.Johansson
1/12	"	Horsby Backgård	"	Alfred Karlsson
1/12	"	Horsby Backgård	"	E.Edvin Hallberg
1/8	"	Horsby Västergård	"	Arvid Samuelsson
3/28	"	Horsby Västergård	"	Samuel Johansson
1/12	"	Horsby Västergård	"	Arnold Bryngelsson
1/3	"	Horsby Backgård	"	Arnold Bryngelsson o. Martin Pettersson
5/16	"	Horsby Bengtsgård	"	Albert Gustafsson
1/8	"	Tarsled Tåbol	"	J.Karlsson
1/8	"	Tarsled Tåbol	"	Joh:s Eriksson
1/4	"	Tarsled Tåbol	"	A.Andersson
1/8	"	Tarsled Holmen	"	C.J.Broberg
1/4	"	Tarsled Holmen	"	Alexander Pettersson, Aron Pettersson, Edvin Pettersson o. Johanna Svensson
1/4	"	Tarsled Holmen	"	Carl Andersson
1/4	"	Tarsled Tomten	"	Ture Holmstrand
1/4	"	Tarsled Tomten	"	Carl Börjesson
1	"	Tarsled Stom	"	Eckl.boställe,arr. ~~Albert~~ alfred Leonard Andersson

1/4	mtl.	Tarsled Klockaregård ...... ägare:	Eckl.Boställe,arr. C.A.Andersson
1/6	"	Tarsled Bosgård .... "	Linus Johansson
1/6	"	Tarsled Bosgård .... "	Johan Johansson
1/8	"	Tarsled Hallebo,litt.B .... "	A.P.Carlsson
1/8	"	Tarsled Hallebo,litt A .... "	J.Andersson
1/8	"	Tarsled Åltorp .... "	Carl Johansson
11/48	"	Fölene Mossagård .... "	Joh:s Bengtsson
79/640	"	Fölene Storegård .... "	Mrtin Olof Johansson o.Justina Göransson
79/640	"	Fölene Storegård .... "	Albert Andersson o. Oskar Andersson
1	"	Fölene Backgård .... "	Kungl.Majt och Kronan
3/16	"	Fölene Gubbagård .... "	Oscar Andersson
7/40	"	Fölene Gubbagård .... "	August Floberg
79/320	"	Fölene Storegård .... "	Andreas Larsson
1/4	"	Öltorp .... "	Alfred Andersson.

Sedan samtligen intressenter i företaget, med undantag för Fölene Backgården, förklarat, att de till detta torrläggningsarbetes utförande i underdånighet ärnade söka erhålla bidrag av statsmedel, såväl i form av lån som av anslag utan återbetalningsskyldighet, får jag för sådant ändamål, jämlikt föreskrifterna uti förnyade instruktionen för statens lantbruksingeniörer den 11 februari 1896, härmed avgiva följande

Betänkande.

Orienterande beskrivning o.historik.

Torrläggningslägenheten är belägen strax nordväst från Herrljunga järnvägsstation å Västra Stambanan, på ömse sidor av ån Nossan å dess sträcka emellan Fölene kvarn och upp mot Herrljunga tegelbruk. Vid tegelbruket bildar Nossan ett mindre fall, och flyter sedan med ringa lutning ned till Fölene kvarn, där ett fall om 4,00 m. bildas. Strax ovan kvarnen korsas Nossan av bygdevägen från stora landsvägen till Fölene ~~Kyrka~~.

Sedan flere år tillbka har det varit ett önskemål för delägarne uti Norsby, Tarsled och Fölene byar, att få denna del av ån Nossan reglerad, för att få de bördiga markerna på båda sidor om ån torrlagda och skyddade från nu flere gånger om året inträffande översvämningar. Man har emellertid dragit sig för den kostnad inlösen av Fölene vattenverk skulle åsamka företaget. Så under sommaren 1909 nedbrann kvarnhuset vid Fölene, och nu ansågs tidpunkten lämplig, varför genast ansöknin inlämnades om förordnande för mig, att beträffande företaget hålla syn enligt dikningslagens föreskrifter. Sedan undersökning verkställts, föredrog jag vid synesammanträdet tvänne förslag till regleringens verkställande, ett med ~~brantare~~ starkare bottenlutning i ån och mindre bottenbredd, för verkets hela utrivning, ett med svagare bottenlutning och större bottenbredd, för att spara så mycket som möjligt av fallet. Vid syneförrättningen yrkades bestämt av vattenverksägarne, att hela verket skulle utrivas, varför jordägarne då beslöto sig för alternativet med brantare bottenlutning, vilket visade mindre arbetskostnad. Vattenverket värderades i det skick det befann sig efter branden, och synemännen hade sig bekant, att till vattenverksägarne utbetalts brandstosersättning, enligt uppgift med 10000 kronor. Vattenverksägarne anmälde vid slutsammanträdet missnöje mot synemännens utlåtande.

Frågan gick nu till häradsrätten och behandlades där under åren 1910 - 1913.

Under rättegången kommo emellertid jordägarne på delvis andra tankar. Det uppstod nämligen hos den en önskan, att kunna använda för egen del det fall, som bleve kvar vid Fölene efter regleringens genomförande, för anläggande av kraftstation, för att därifrån leda elektrisk energi till deras i närheten liggande gårdar. Jordägarne yrkade därföre vid rätten, att mitt alternativ med svagare bottenlutning måtte av rätten fastställas. Rättens sakkunnige, Kaptenen vid V.o.V-kåren Arthur Asplund konfererade med mig i frågan och mottog mina koncetberäkningar för detta alternativ, vilket förslag han sedermera fullständigade med att föreslå en uppränsning i ån nedanför Fölene kvarn. i följd varav för torrläggningen endast skulle behöva tagas i anspråk 1/10 av hela fallet.

I utslag den 16 april 1913 fastställde häradsrätte detta förslag samt ny värdering av vattenverket, vilket undertiden återuppbyggts och satts i gång. Att dessa arbeten skett, efter sedan vattenverksägarne blivit kallade till syneförrättningen, därvid fäste rätten icke avseende. Mot häradsrättens utslag vädjades till kungl.Majts. och Rikets Göta Hovrätt, men har Hovrätten i dom den 13 juli 1914 fastställt häradsrättens utslag.

Hovrättens dom har vunnit laga kraft.

Det ursprungliga torrläggningsförslaget är sedermera av mig omarbetat efter denna dom, och ny broritning för bygdevägen, som av häradsrättens sakkunnige upprättats,närslutes, då den av mig förut upprättade broritningen icke innehöll tillräckliga dimensioner för ett företag med den svagare bottenlutningen.

Anledningen till vattenskadan.

Att de ifrågavarande markerna nu äro vattenskadade,beror på att Nossan är alldeles oreglerad med flere grund och bankar, samt på den dämning, som nu sker från dammen vid Fölene vattenverk.

Arealer och jordmån.

Hela den areal, som det nu är fråga om att torrlägga utgör 113,455 h:ar. Därav

åker	46,455	h:ar
odlingsmark	65,23	"
annan mark	1,77	"
	S:ma 113,455	h:ar.

Härav komma på statsbidragssökande:

åker	43,295	h:ar
odlingsmark	57,7o	"
annan mark	1,77	"
	S:ma 102,765	h:ar

Jordmånen är för åkern mylla på lerbotten,och för ängsmarken svämjord av yppersta beskaffenhet.

Avkastning och jordvärden.

Vid syneförrättningen är nuvarande årsavkastning från dessa marker uppskattad till .... 2749,72 kronor

blivande årsavkastning till .... 6736,4o "

alltså genom torrläggningen ökad årsavkastning .. 3986,68 "

Förr statsbidragssökande:

nuvarande avkastning .... 2517,92 kronor

blivande avkastning .... 6094,6o "

genom torrläggningen ökad avkastning .... 3576,68 "

Kapitaliserat efter 5 % motsvara dessa avkastnings tal:

för hela företaget:

ett nuvrande jordvärde av .... 54994,4o kronor

ett blivande jordvärde av .... 134728,oo "

geom torrläggningen ökat jordvärde av ..... 79733,6o "

och för statsbidragssökande:

nuvarande jordvärde .... 50358,4o kronor

blivande jordvärde .... 121892,oo "

genom torrläggningen ökat jordvärde .... 71533,6o "

Kostnadsförslag.

Under bliaga litt C närslutes kostnadsberäkningar såväl för torrläggningen som för odlingen.

Torrläggningskostnaden beräknas till:

för muddrings och grävningsarbeten .... 33429,5o kronor

för undersökning m.m. .... 1800,oo "

för inlösen av Fölene vattenverk .... 48062,5o "

S:ma 83292,oo kronor.

Härifrån måste emellertid dragas värdet av den inlösta och intressenterna i torrläggningsföretaget tillfallande fastigheten vid Fölene kvarn, varvid värdet på vattenkraften nedsatts med 1/10 och på dammen till 1000 kr. 27677,5o kronor

Verklig kostnad alltså återstående .... 55614,5o kronor

Denna kostnad, 55614,5o kronor utgör 69,75 % av jordförbättringsvärdet.

Odlingskostnad är för statsbidragssökandes andel utförd med 5769,5o kronor.

Nederbördsområde och vattenmängder.

Nederbördsområdet för Nossan vid Fölene kvarn utgör c:a 29000 h:ar.

Området är relativt fattigt på sjöar, av vilka dock någrs atörre förekomma uti områdeta södra del, och av dessa är numera Sämsjön nödtorftigt reglerad. Södra delen av området är även skogrikt. Tillrinning vid flod bör därföre här beräknas till 0,7 liter pr h:ar/s., vadan i Nossan vid Fölene kvarn skall vid flod kunna framföras 20,3 m^3 vatten pr sekund. Ovan sekt.n:o 24 behöver ej beräknas mer än 18,8 $m^{3/s}$.

Lutningar och dimensioner.

Arbetet i Nossan börjar 200 m. nedanför Fölene kvarnhus, och ränsas härifrån upp till kvarnen med en bottenlutning av 1:1000, bottenbredd 10,oo m. och sidolutning 1:1,5.

Därefter börjar arbetet åter vid sekt.n:o 1 + 90 m. i höjdläget + 26,3o m. i förhållande till det vid undersökningen använda jämförelseplanet. Härifrån utlägges bottenlutning med 0,4:1000 upp till sektion n:o 24. Bottenbredd 10,oo m. Sidolutning 1:1,5.

Från n:o 24, där nya botten skall ligga i höjdläget + 27,25 m., blir bottenlutningen 1,4:1000 till n:o 32 + 55 m., där arbetet i ån slutar, emedan ån därovanför innehåller mer än tillräcklig både djup och bredd.

För torrläggningens fullständigande skola dessutom på gemensam bekostnad grävas: Spångabäcken med bottenbredd av 0,6o m.,då häftiga flöden komma i denna bäck, Ekbrobäcken,samt dikena litt. A, B,C och D, allt i lägen och med lutningar,dimensioner och lägen, som framgår av närslutne ritningar samt av kostnadsförslaget.

Beräkningar.

Nederbördsområde för Nossan vid Fölene kvarn: 29000 h:ar,

tillrinning vid flod: 0,7 liter pr h:ar/s,

vattenmängd att avföra vid flod: 20,3 m^3/s.

Sträckan Fölene kvarn till n:o 24:

Q- 20,3 m^3/s

I- 0,4:1000

T- 1,7o m.

Sl- 1:1,5

Bb- 10,oo m.

a- 21,34 m^2

p- 16,14 m.

R- 1,32

v- 0,964 m/s och

Q- 20,57 m^3/s.

Sträckan n:o 24 till n:o 32 + 55 m.

Q- 18,8 m^3/s

I- 1,4:1000

T- 1,75 m.

Sl- 1:1,5

Bb- 4,oo m.

a- 11,6o m^2

p- 10,32 m.

R- 1,12

v- 1,61 och

Q- 18,68 m^3/s.

Broar.

Över ån Nossan bygges i bygdevägen till Fölene en stenbro i två spann, vardera om 7,oo m. enligt ritning. Vid lämplig punkt emellan n:o 30 och 30 + 40 m. inlägges en träbro enligt ritning. Uti Spångabäcken inlägges en, uti Ekbrobäcken en samt uti dike litt. B två stentrummor enligt ritning.

Företagets effekt.

Genom detta torrläggningsföretags utförande bliva de nu vattenskadade markerna ej endast skyddade mot översvämningar utan även så torrlagda, att de med fördel kunna täckdikas.
Jordägarne erhålla även en avsevärd fördel genom förvärvandet av Fölene vattenverk med den dämningsrätt vid lågvatten dem där är tillerkänd till läget + 26,8o m.

Arbetets utförande.

Torrläggningsarbetet bör vara fullständigt fullbordat före den 1 august 1918.
Arbetet i Nossan kan näppeligen ske annat än med mudderderk.

Företagets Laglighet.

Rörande företaget har sådan syn hållits, som omförmäles uti lagen om dikning och annan avledning av vatten den 20 juni 1879, och har denna syneförrättning med vissa av Göta Hovrätt bestämda ändringar med denna Hovrättens dom nu vunnit laga kraft.
Tillstånd från det allmännas sida till företaget närslutes.
Intressenterna hava förenat sig om att söka såväl lån som anslag utan återbetalningsskyldighet av statsmedel. och att en, Fölene Backgården, ej varit med om denna förening, beror därpå, att Fölene Backgården hör till de kronoägendomar, som egentligen skulle försäljas, men att beslut härom ej kommer att fattas förr än 1918. Antagligen blir ingen försäljning av just på grund av den

nu beslutade torrläggningen, vari Backgården är intresserad med över 10 %. Enligt år 1914 upprättade arrendekontrakt svara respektive arrendatorer för torrläggningskostnaderna å Tarsled Stom och Tarsled Klockaregården.

De torrlagda markernas framtida skötsel.

Härom lära icke behövas några särskilda föreskrifter.

Liknande med statsmedel understött företag i Närheten.

Till torrläggning vid hemmanen Stenunga m.fl. uti Hudene och Herrljunga socknar har nyligen odlingslån beviljats.

Tillstyrkande.

Detta torrläggningsföretag är utomordentligt gott, särskilt på grund av jordens utmärkta beskaffenhet, varför jag får livligt tillstyrka, att det samma må understödjas med statsmedel, och möjligen enligt nedanstående tablå:

hela jordförbättringsvärdet .... 79733,6o kronor

statsbidragssökandes andel, 89,72 % .... 71533,6o "

gemensam torrläggningskostnad .... 56403,90 ~~55614,5o~~ kronor

statsbidragssökandes andel, 89,72 % .... 50605,58 ~~49897,33~~ "

	åker:	odlings-mark:	annan mark:	summa:	
förbättringsvärde på olika slag av statsbidragssökandes mark:	24985,6o- ~~34,92~~ % 34.93	45808,2o- ~~64,05~~ % 64.04	739,8o- 1,o3 %	71533,6o kr. 100	
gemensam kostnad på olika slag av sökandes mark:	17676,53 ~~17424,14-~~	32407.81 ~~31959,25-~~	521,24 ~~513,94-~~	50605,58 ~~49897,33~~	"
statsbidrag: anslag: (1/3) -		10802,60 ~~10653,08-~~	173,74 ~~171,31-~~	10976,34 ~~10824,39~~	~ 10970-
70% av 24985,60 lån:	17489.92 ~~17424,14-~~	21959,05 ~~21306,17-~~	~~342,62~~	39448,97 ~~39072,94~~	" 39440
				49897,33	"

Summa statsbidrag, avrundade summor:

lån .... 39440 ~~39070~~,oo kronor

anslag .... 10970 ~~10820~~,oo kronor.

Detta betänkande åtföljes av:

1:o) Översiktskarta i skalan 1:100000,-

2:o) Tabell,bil.litt.A,-

3:o) Ägobeskrivning,bil.litt. B,-

4:o) Kostnadsförslag,bil.litt.C,-

5:o) Avskrifter av vid syneförrättningen förda protokoll, utlåtande, samt hävdeförteckning och uppskattningslängd, häradsrättens sakkunniges utlåtande samt Göta Hovrätts dom, med bevis att domen vunnit laga kraft,bil.litt.D,-

6:o) Förening emellan intressenterna om sökande av statsbidrag, bil.litt.E,-

7:o) Plankartor, profilritningar samt broritningar i 13 blad.

Vänersborg den 5 april 1915.

Ex officio:

Bror Emil Hildebrand.

Vidimeras ex officio:

Avskrift

Bil. litt. A

Tabell.

	Hela torrläggningsområdet.				Statsbidragsökandes andel.			
	areal h:ar.		värde kronor.		areal h:ar.		värde kronor.	
I nu vid undersökningen befintligt skick utgöres torrläggningsområdet av:								
åker	46	45,5			43	29,5		
odlingsmark	65	23			57	70		
annan mark	1	77			1	77		
Summa:	113	45,5	54994	40	102	76,5	50358	40
Genom de föreslagna arbetenas utförande förändras samma område till:								
åker, förbättrad	46	45,5			43	29,5		
åker, förut odlingsmark	57 ~~65~~	70 ~~23~~			57	70		
annan mark, förbättrad	7 ~~1~~	53 ~~77~~			1	77		
Summa:	113	45,5	134728	-	102	76,5	121892	-

Vänersborg den 31 mars 1915.

Bror Ernst Hildebrand.

Vidimeras ex officio:

Bror Ernst Hildebrand

Avskrift.

Bil. litt. B.

Ägobeskrivning.

Beskrivning och värderingslängd över vattenskadade marker tillhöriga nedanstående statsbidragssökandes hemman.

Hemmantal		Hemmans och	Areal								Förbättringsvärde gen. torrläggningen				Förbättr. värde gen. odlingen	
Nr.	Mtl.	ägare	åker		äng, som betes-hävdas		odlings-mark		annan mark		å odlings-mark		å övrig mark		[illegible]	på hemmanet
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11	12.	13	14.	15	16.	17
	1/48	Berljunga Östergården, Hugo Pettersson	-	15	-	-	-	61	-	-	376	80	98	40		
	1/4	Vreta Halmagården, A.L. Franzich	-	96,5	-	-	-	-	-	-	-	-	548	20		
	1/8	Vreta Halmagården, Karl Andersson	1	80	-	-	1	41	-	-	904	60	1055	-		
	39/120	Vreta Halmagården, Alfred Sandberg	1	02,5	-	-	2	09	-	-	1455	-	548	40		
	1/8	Borsby Östergården, Alfred Karlsson	-	-	-	-	-	34,5	-	-	-	← -	241	40		
	1/10	Borsby Östergården, C.J. Pettersson	-	17,5	-	-	-	17	-	-	108	80	78	40		
	1/10	Borsby $\overset{2}{\text{Ö}}$stergården, C.J. Pettersson (förut Lundgren)	1	66	-	-	-	-	-	-	-	-	1001	20		
	1/4	Borsby Kronogården, A. Johansson	6	09,5	-	-	4	31,5	-	-	3558	40	4131	20		
	1/12	Borsby, Backgården, Alfred Karlsson	1	57,5	-	-	-	12,5	-	-	97	40	868	60		
	1/12	Borsby Backgården, E. Edvin Hassberg	1	65,5	-	-	-	33	-	-	276	-	1019	.		
	1/8	Borsby $\overset{2}{\text{V}}$ästergård, Arvid Samuelsson	-	75,5	-	-	1	53	-	20	1196	-	573	-		
	1/8	Borsby $\overset{2}{\text{V}}$ästergården, Samuel Johansson	1	21,5	-	-	1	05	-	-	859	60	691	-		
	1/12	Borsby $\overset{2}{\text{V}}$ästergården, Ronald Bryngelsson.	1	82	-	-	1	50	-	-	1250	-	1166	80		
		Trpt.	18	89	-	-	13	47,5	-	30	10083	40	12020	60		

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13	14.	15.	16	17.
		Trpt.	18	89	-	-	13	47,5	-	30	10083	40	12020	60		
	1/3	Borsleg Backg., Arnold Bryngelsson o. Martin Pettersson	2	95	-	-	3	53,5	-	-	2949	40	1832	40		
	5/16	Borsleg Bengtsg., Albert Gustafsson	-	74	-	-	6	29,5	-	-	5209	80	431	80		
	1/8	Tarsled Täbol, J. Karlsson	-	27,5	-	-	1	48	-	-	1198	20	162	40		
	1/8	Tarsled Täbol, Joh. Eriksson	-	38	-	-	1	04	-	51	866	20	444	80		
	1/4	Tarsled Täbol, A. Andersson	-	59	-	-	3	60,5	-	-	2919	60	331	-		
	1/8	Tarsled Bolmen, C. J. Broberg	-	43	-	-	1	03	-	-	867	60	255	20		
	1/4	Tarsled Bolmen, Alex. Pettersson, Aron Pettersson, Edvin Pettersson o. Johannes Svensson	-	83	-	-	-	82	-	15,5	764	-	730	40		
	1/4	Tarsled Bolmen, Carl Andersson	2	36,5	-	-	-	72	-	-	585	40	1362	80		
	1/4	Tarsled Tomten, Ture Halmstrand	-	72	-	-	-	-	-	-	-	-	366	80		
	1/4	Tarsled Tomten, Carl Börjesson	1	75	-	-	1	31,5	-	-	950	60	984	80		
	1	Tarsled Stom, arr. Albert Andersson	3	22,5	-	-	6	87,5	-	31	5319	20	1860	-		
	1/4	Tarsled Klockareg., arr. C. A. Andersson	-	67	-	-	-	74	-	-	527	-	314	-		
	1/6	Tarsled Backg., Nils Johansson	-	42,5	-	-	-		-	-	-	-	198	80		
	1/6	Tarsled Backg., Johan Johansson	-	47,5	-	-	-	96	-	-	754	80	10	-		
	1/8	Tarsled Hallebo, litt. B, A. P. Carlsson	-	-	-	-	1	74,5	-	13	1364	60	52	-		
	1/8	Tarsled Harebo, litt. A, J. Andersson	-	03,5	-	-	1	24,5	-	23	978	40	106	-		
		Tarsled Allmänning	-	-	-	-	-	-	-	13,5	-	-	-	-		
	1/8	Tarsled Åstorp, Carl Johansson	1	37	-	-	-	46	-	-	320	80	656	80		
	1/48	Fölene Mossag., Joh. Bengtsson	-	78,5	-	-	-	24,5	-	-	153	60	407	80		
	3/64	Fölene Storeg. Martin Adolf Johansson o. Kristina Justina Johansdotter	-	05	-	-	1	67,5	-	-	1352	40	20	-		
	3/64	Fölene Storeg. Albert o. Oscar Andersson	-	45	-	-	1	84	-	-	1474	-	215	-		
	3/16	Fölene Gubbagården, Oscar Andersson	2	06	-	-	-	28,5	-	-	235	80	1092	-		
	3/40	Fölene Gubbagården, Aug. Stolberg	1	64,5	-	-	2	29	-	-	1914	-	764	80		
	3/32	Fölene Storegården, Andreas Larsson	2	44	-	-	6	03	-	-	4757	20	1303	60		
		Trpt.	43	20	.	.	57	69,5	1	77	45566	80	25928	80		

1.	2.	3.	4.	5.	6	7.	8.	9.	10.	11.	12	13		14.	15.	16	17
		Trpt.	43	20	-	-	57	69,5	1	77	45566	80		25928	80		
	1/4	Östorp, Lefr. Andersson	-	09,5	-	-	-	-	-	-	-	-		38	-		
		Summa	43	29,5	-	-	57	69,5	1	77	45808 ~~45566~~	20 ~~80~~		25725 ~~25966~~	40 ~~80~~		5769,50

71533,60

Vänersborg den 31 mars 1915.

Bror Erwin Hildebrand.

Vidimeras ex officio

Bror Erwin Hildebrand

Avskrift. Bil. lit. L.

Kostnadsförslag för torrläggning av vattenskadade marker tillhörande hemmanen Norby, Parsbo, Fölene, Herrljunga m.fl. inom Herrljunga, Tarsled och Fölene socknar av Älvsborgs län.

Längd n:r	längd m.	Djup m.	Bredd: botten m.	Bredd: ytan m.	arbete			Kub. m.	à kr.	Kostnad		Summa

A. Torrläggningskostnad.

1:o) Reglering av ån Nossan.

Längd n:r	längd m.	Djup m.	Bredd: botten m.	Bredd: ytan m.	arbete			Kub. m.	à kr.	Kostnad		Summa
0+90												
– 1+25	35-		10,0		sand, sten o. grus			219-	1,50	328	50	
– 2	75-		„		„	„		797-	„	1195	-	
+50	50-		„		„	„		672	„	1008	-	
+75	25-		„		„	„		246	„	369	-	
– 3	25-		„		„			98.	„	147	-	
+50	50-		„		lera	„		108-	1:	108	-	
– 4	50.		„		„	„		351.	„	351	-	
+25	25-		„		„	„		153.	„	153	-	
+50	25-		„		„	„		67-	„	67	-	
+75	25-		„		„	„		-		-	-	
– 5	25-		„		„	„		-		-	-	
+25	25-		„		„	„		6.	0,80	4	80	
+50	25-		„		„	„		128.	„	102	40	
+75	25-		„		„	„		185.	„	~~108~~ 148	-	
– 6	25-		„		„	„		250.	„	200	-	
+25	25-		„		„	„		274.	„	219	20	
+50	25-		„		„	„		94.	„	75	20	
+75	25-		„		„	„		8-	„	6	40	
– 7	25-		„		„	„		35-	„	~~29~~ 28	-	
+25	25-		„		„	„		47-	„	37	60	
+50	25-		„		„	„		59-	„	47	20	
+75	25-		„		„	„		47-	„	37	60	
– 8	25-		„		„	„		133-	„	106	40	
+25	25-		„		„	„		258-	„	206	40	
+50	25-		„		„	„		285-	„	228	-	
+75	25-		„		„	„		340.	„	272	-	
						Trpt.				5517 ~~5528~~	70 ~~70~~	

Läge o. Nr.	Längd m.	Djup m.	Bredd: i botten m.	i ytan m.	arbete			Kub. m.	à Kr.	Kostnad		Summa
					Trpt					55~~28~~17	70	
-9	25-		10,0		lera, sten o. grus			328-	0,80	262	40	
+25	25-		„		„ „			356-	„	284	80	
+50	25-		„		„ „			375.	„	300	-	
+75	25-		„		„ „			363-	„	290	40	
-10	25-		„		„ „			391.	„	312	80	
+50	50-		„		„ „			407.	„	325	60	
+75	25-		„		„ „			215.	0,60	125	-	
-11	25-		„		„ „			666.	„	399	60	
+25	25-		„		„ „			138-	„	82	80	
+50	25-		„		„ „			141.	„	84	60	
+75	25-		„		„ „			85-	0,80	68	-	
-12	25-		„		„ „			207-	„	165	60	
+25	25-		„		„ „			207-	„	165	60	
+50	25-		„		„ „			203-	„	162	40	
+75	25-		„		„ „			297-	„	237	60	
-13	25-		„		„			438-	0,50	219	-	
+25	25-		„		„			258-	„	129	-	
+50	25-		„		„			247-	„	123	50	
+75	25-		„		„			148-	„	74	-	
-14	25-		„		„			176.	„	88	-	
+25	25-		„		„			293-	„	146	50	
+50	25-		„		„			281-	„	140	50	
+75	25-		„		„			356-	„	178	-	
-15	25-		„		„			449-	„	224	50	
+25	25-		„		„			539-	„	269	50	
+50	25-		„		„			551-	„	275	50	
+75	25-		„		„			484-	„	242	-	
-16	25-		„		„			442-	„	221	-	
					Trpt.					111~~26~~16	~~90~~30	

Läge o. N:o	Längd m.	Djup m.	Bredd botten m.	Bredd dagen m.	arbete			Kub. m.	à Kr.	Kostnad		Summa
					Trpt.					1112~~26~~ 16	~~90~~ 30	
+25	25.		10.00		lera			407.	0,50	203	50	
+50	25.		〃		〃			317.	〃	158	50	
+75	25.		〃		〃			219.	〃	109	50	
−17	25.		〃		〃			271.	〃	135	50	
+25	25.		〃		〃			304.	〃	152	-	
+50	25.		〃		〃			331.	〃	165	50	
+75	25.		〃		〃			334.	〃	167	-	
−18	25.		〃		〃			196.	〃	98	-	
+50	50.		〃		〃			538.	〃	269	-	
+75	25.		〃		〃			354	〃	177	-	
−19	25.		〃		〃			229.	〃	114	50	
+25	25.		〃		〃			204.	〃	102	-	
+50	25.		〃		〃			290.	〃	145	-	
+75	25.		〃		〃			259.	〃	129	50	
−20	25.		〃		〃			288.	〃	144	—	
+25	25.		〃		〃			384.	〃	192	-	
+50	25.		〃		〃			282.	〃	141	-	
−21	50.		〃		〃			675.	〃	337	50	
+50	50.		〃		〃			913.	〃	456	50	
+80	30.		〃		〃			366.	〃	183	-	
−22	20.		〃		〃			251.	〃	125	50	
+25	25.		〃		〃			229.	〃	114	50	
+50	25.		〃		〃			396.	〃	198	-	
+75	25.		〃		〃			430.	〃	215	-	
−23	25.		〃		〃			403.	〃	201	50	
+25	25.		〃		〃			373.	〃	186	50	
+50	25.		〃		〃			321.	〃	160	50	
+75	25.		〃		〃			356.	〃	178	-	
					Trpt.					160~~86~~ 76	~~90~~ 30	

Längd. v. N:	Längd m.	Djup m.	Bredd: botten m.	dagen m.	arbete			Kub. m.	à Kr.	Kostnad		Summa	
					Trspt					16076 ~~16086~~	30 ~~90~~		
-24	25.		10,00		Lera			412.	0,50	206	-		
+25	25.		4,00		"			211.	"	105	50		
+50	25.		"		"			47.	"	23	50		
+75	25.		"		"			47.	"	23	50		
-25	25.		"		"			-		-	-		
+25	25.		"		"			-		-	-		
+40	15.		"		"			45.	"	22	50		
-26	60.		"		"			516.	"	258	-		
+25	25.		"		"			258.	"	129	-		
+50	25.		"		"			188.	"	94	-		
+75	25.		"		"			86.	"	43	-		
-27	25.		"		"			82.	"	41	-		
+25	25.		"		"			156.	"	78	-		
+50	25.		"		"			114.	"	57	-		
+75	25.		"		"			78.	"	39	-		
-28	25.		"		"			121.	"	60	50		
+25	25.		"		"			54.	"	27	-		
+50	25.		"		"			78.	"	39	-		
-29	50.		"		"			375.	"	187	50		
+50	50.		"		"			243.	"	121	50		
-30	75.		"		"			246.	"	123	-		
+40	40.		"		"			864.	"	432	-		
-31	60.		"		"			-		-	-		
+50	50.		"		"			-		-	-		
-32	50.		"		"			156.	"	78	-		
+50	50.		"		"			219.	"	109	50		
+5	5.		"		"			6.	"	3	-		
		1 st. träbro emellan vid 30 o. 30+40, inkl. rivning								150	-		
					Trspt.					18527 ~~18537~~	30 ~~90~~		

Läge o. N:r	Längd m.	Djup m.	Bredd botten m.	Bredd ytan m.	arbete	Kub. m.	à k.	Kostnad		Summa	
					Transp.			527 18~~637~~	30 ~~90~~		
		För oförutsedda utgifter c:a 10%						1853	10		
					Summa kostnad					20380 ~~20391~~	40 -
		2:o)	En stenbro i bygdeväg incl. ritning							6500 ~~6700~~	- -
		3:o)	Svängabäcken.								
0	.	2,10	0,60	4,80							
-1	100.	1,65	.	3,90	dyjord o. lera	558.	0,50	279	-		
-2	140.	1,50	.	3,60	" "	528.	"	264	-		
-3	100.	1,50	.	3,60	" "	315.	"	157	50		
-4	100.	1,50	.	3,60	" "	315.	"	157	50		
+50	50.	1,65	.	3,90	" "	103.	"	51	50		
-5	50.	1,70	.	4,00	" "	108.	"	54	-		
+50	50.	1,65	.	3,90	" "	124.	"	62	-		
-6	50.	1,60	.	3,80	" " ugt. sten	113.	"	56	50		
+50	50.	1,70	.	4,00	" grus o. sten	108.	0,80	86	40		
-7	50.	1,65	.	3,90	" "	119.	"	95	20		
+50	50.	1,65	.	3,90	" "	125.	1:	125	-		
-8	50.	1,55	.	3,70	" "	136.	"	136	-		
+56	56.	1,60	.	3,80	" "	140.	"	140	-		
-9	44.	1,55	.	3,70	"	153.	0,50	76	50		
-10	100.	1,55	.	3,70	"	333.	"	166	50		
+86	86.	1,60	.	3,80	"	299.	"	149	50		
-11	14.	1,60	.	3,80	"	49.	"	24	50		
-12	100.	1,50	.	3,60	"	150.	"	75	-		
+50	50.	1,60	.	3,80	"	122.	"	61	-		
					1 trumma vid N:o 5 + 25 incl. ritning			100	-		
							S:a	2317	60		
		För oförutsedda utgifter c:a 10%						231	40		
					Transp.			2549	-	~~26091~~ 26880	40

Läge o. N:o	Längd m.	Djup m.	Bredd: botten m.	Bredd: ytan m.	arbete	Kub. m.	à Kr.	Kostnad	Summa
					Trpt			2549 -	26880 40 ~~26091~~ -
					Summa Kostnad				2549 -
		4:o)			Ekebrobäcken				
0		2,00	0,30	4,30					
-1	100-	1,50	"	3,30	dyjord o. Sandbl. lera	365-	0,50	182 50	
-2	100-	1,55	"	3,40	" "	270-	0,40	108 -	
-3	100-	1,50	"	3,20	"	206-	"	82 40	
-4	100-	1,50	"	3,20	"	194-	"	77 60	
-5	100-	1,50	"	3,30	"	206-	0,50	103 -	
-6	100-	1,50	"	3,30	lera	206-	0,50	103 -	
-7	100-	1,70	"	3,70	"	219-	"	109 50	
+48	48-	1,50	"	3,30	"	105-	"	52 50	
					av trumma vid n:o 6 + 44 enl. ritning			80 50	
							Sum:	898 -	
					för oförutsedda utgifter c:a 10%			89 50	
					Summa Kostnad				988 -
		5:o)			dike lit. A.				
0		2,35	0,30	5,00					
-1	100-	1,80	"	3,90	dyjord	319-	0,40	127 60	
-2	100-	1,85	"	4,00	"	285-	"	114 -	
-3	100-	1,80	"	3,90	"	306-	"	122 40	
-4	100-	1,70	"	3,70	"	281-	"	112 40	
-5	100-	1,60	"	3,50	lera	272-	0,50	136 -	
+70	70	1,50	"	3,30	"	166-	"	83 -	
							Sum:	695 40	
					för oförutsedda kostnader c:a 10%			69 60	
					Summa Kostnad				765 -
		6:o)			dike lit. B.				
0		1,55	0,30	3,40					
					Trpt				31182 40 ~~30393~~ -

Längd o. nr	längd m.	djup m.	Bredd. botten m.	Bredd. ytan m.	arbete	Vol. m.	à kr.	Kostnad		Summa	
										31182	40
					trpt					~~30398~~	~~-~~
-1	100-	1,50	0,30	3,30	lera	216-	0,50	108	-		
-2	100-	1,50	"	3,30	"	219-	"	109	50		
-3	100-	1,45	"	3,20	" o. grus	203-	0,60	121	80		
-4	100-	1,45	"	3,20	"	163-	"	97	80		
-5	100-	1,50	"	3,30	"	178-	0,50	89	-		
-6	100-	1,50	"	3,30	"	253-	"	126	50		
+40	40-	1,50	"	3,30		101-	"	50	50		
					2 st. trummor vid N:i 6+40 och 4+68 inkl. utlopp.		80:	160	-		
							Sum:a	863	10		
		för oförutsedda utgifter c:a 10%						86	90		
					Summa Kostnad					950	-
		7:o)	dike litt. C.								
	260.	1,20	0,30	2,70	lera	468-	0,50	-	-	234	-
		8:o)	dike litt. D.								
	225-	1,20	0,30	2,70	lera	405-	0,50	-	-	202	50
		9:o)	Rensningsarbete nedanför Tölene kvarn.								
	200		10,0		sten o. grus c:a 923 m³ à 1,50 + 10%					1650	-
		10:o)	Ersättning för Tölene vattenverk enl. Göta Hovrätts dom.								
			för vattenkraften					10975	-		
			" dammbyggnad m. luckor					3300	-		
			" till- och avl. kanaler, isgrindar, luckor, [illegible], [illegible]					2100	-		
			" kvarnhus, maskiner o. vattenmateriel					13400	-		
			" [illegible]					600	-		
			" ladugård o. brunnhus					700	-		
							Sum:a	31075	-		
		50%	förhöjning av föregående					15537	50		
			för tröskverkets omflyttning					300	-		
			" alskog					350	-		
			uppfartsväg					330	-		
			" omläggning av vattenledning					470	-	34218	90
					trpt.			48062	50	~~33429~~	~~50~~

	Kostnad		Summa	
			34218	90
tomt	48062	50	~~33429~~	~~50~~
Summa Kostnad			48062	50
11:o) Undersökningskostnad			1800	-
Totalsumma Kostnad			~~83292~~	-
			84081	40
Därifrån avdrages såsom intressentens tillhörig fastighet.				
återstående vattenkraft = 9/10	9877	50		
dammbyggnad m. luckor, ca 1/3 av värdet	1000	-		
till- och avloppskanaler, intag, bassäng m.m.	2100	-		
Kvarnhus, maskiner m.m.	13400	-		
uthus	600	-		
ladugård o. boningshus	700	-		
Summa Kronor			27677	50
Totalsumma torrläggningskostnad			~~55614~~	~~50~~
			56403	90

B. Odlingskostnad.

Odling av lånesökandes mark, 57,6 har à 100			5769	50

	Kostnad.	Summa.
Sammandrag.		
A. Torrläggningskostnad		
1:o) reglering av ån Nassan	20380 40 ~~20397~~ -	
2:o) en stenbro i bygdeväg	6500 ~~5700~~ -	
3:o) Spångebäcken	2549 -	
4:o) Eklerobäcken	988 -	
5:o) dike litt. A	765 -	
6:o) " " B	950 -	
7:o) " " C	234 -	
8:o) " " D	202 50	
9:o) rensning nedanför Tolens kvarn.	1650 -	
10:o) ersättning för Tolens vattenverk	48062 50	
11:o) undersökningskostnad	1800 -	
Summa	~~83292~~ - 84081 40	
Härifrån avgår värdet av återstående intressenterna tillfallande fastighet vid Tolens vattenverk med kronor	27677 50	
Summa torrläggningskostnad		56403 90 ~~55614 50~~
B. Odlingskostnad		5769 50

Vänersborg den 27 Mars 1915.
Broderus Hildebrand.

Vidimeras ex officio:
Broderus Hildebrand

Avskrift.

Vid arbetsplanens fastställande har kostnaden beräknats till:

för vattenavledningen	56403 90
" odling o. täckdikning	5769 50
Summa Kr.	62173 40

vänd!

afskrift.

Kostnadsförslag för ombyggnad af Tolen bro.

		antal:	à kr.	
Spånt	m.	49.	10-	490 -
grundgräfning	m³	140.	1,50	210 -
grundmur		26.	10-	260 -
vederlag o. vingmurar		120.	15-	1800 -
valfmur		60.	25-	1500 -
cementgjutning i valfogarne				200 -
sten och grusfyllning mellan vingmurarne		140	2-	280 -
vägräcke med stenstöd o. L järn		30	2-	60 -
Kostnaden för gamla brons rifning betäckes af den sten, som erhålles vid rifningen.				
Valfstomme, provisorisk bro under byggnadstiden, vattenlänsning m.m				1500 700 -
		Summa	Kronor:	5700 - 6500

Göteborg den 20 sept. 1912.
Arthur Asplund.
Kapten i K.V.V. Kåren.

Vidimeras, ex officio:
Bror Hildebrand

+) varav kostnaden för den del av företaget, vartill anslag beräknats utgör 32 929,05 kronor. Stockholm den 12 augusti 1916.
Olof Strokholm.
t.f. Byrådirektör

Vidimeras ex officio:
Bror Hildebrand

Avskrift. Bil.litt. D.

Protokoll fört vid syneförrättning enligt lagen om dikning och annan avledning av vattendden 20 juni 1879 rörande torrläggnigg av vattenskadade marker tillhörande hemmanen Herrljunga, Horsby, Tåbol, Holmen , Tomten, Tarsled, Hallebo, Åltorp, Fölene och Öltorp uti Herrljunga, Tarsled och Fölene socknar, Kullings härad av Älvsborgs län.

År 1909, den 26 oktober, klockan tio före middagen, inställde sig undertecknad, lantbruksingeniör, uti Tarsleds sockena kommunalrum, dit detta sammanträde var kungjort, varefter förhandlades, som följer:

§ 1.

Ansökningen till denna förrättning samt Länsstyrelsens med anledning av densamma utfärdade förordnande upplästes. (Bil.N:o 1)

§ 2.

Sammanträdet befans i laga ordning kungjort och voro sakägarne särskilt kallade. Såsom närvarande antecknades: C.J.Pettersson, M.Pettersson, Arnold Bryngelsson, August Johansson, Albert Gustafsson och A.P.Lundgren i Horsby,- A.P.Andersson, Samuel Johansson, Johannes Larsson, Carl Andersson, Johannes Eriksson, Ture Holmstrand och Alfred Andersson i Tarsled,- Edvin Johansson i Horsby,-och Alfred Sandberg i Herrljunga, samtlige sökande till förrättningen,- vidare: Karl Börjeson i Tomten, Edvin Hallberg i Horsby,A.Karlsson i d:o,Hugo Pettersson I Herrljunga,A.L.Franzich i Herrljunga, Andreas Larsson,J.Bengtsson och Johan Albert Andersson i Fölene samt Johannes Andersson i Baggetomten,- Carl Olausson och Claes Olausson,delägare i Olaus Anderssons sterbhus,ägare av Fölene kvarn,samt Johannes Anderssoni Oltorp,Förmyndare i samma sterbhus.

Såsom kronoombud för bevakande av Fölene Backgårdens rätt och bästa var på Länsstyrelsens förordnande närvarande kronolänsmannen Fredrik Belfrage i Herrljunga, och var även arrendatorn av Backgården S.Götlen närvarande.

Såsom Konsistoriiombud inställde sig enligt vederbörligt förordnande herr Komminister F.W.Falk i Algutstorp.

Såsom gode män voro tillkallade och närvarande skiftesgodemännen Alfred Andersson i Kulla Kvarn i Skölvene socken samt P.A.Persson i Gate,Foglavik. Som företaget skulle komma att även beröra fråga om ändring eller inlösen av vattenvaerk, var anmälan härom gjord till Länsstyrelsen, och inställde sig på grund av Dess förordnande Kaptenen i Väg- och Vattenbyggnadskåren m.m. F.Glosmeijer i Göteborg såsom särskild god man.

§ 3.

Framställd fråga, om någon jävsanmärkning förekom emot förrättningsmannen eller de tre gode männen, besvarades med: nej.

§ 4.

Förrättningsmannen redogjorde härefter för företaget samt för de undersökningar, han med anledning av det erhållna förordnandet låtit verkställa, vilka dock på grund av den ymniga nederbörden, som alstrat översvämning på markerna i fråga, ej hunnit fullbordas. Profil- och sektionsritningar över ån Nossan och kvarnen framvisades med ett aproximativt kostnadsförslag, och meddelades, att arealen vattenskadad mark sannolikt överstege 200 tunnland, samt att kostnaden för åns reglering komme att stiga till omkring 20000 kronor eller något mera.

§ 5.

Ägarne av Fölene kvarn yrkade, att hela verket med afll och anordningar skulle av jordägarne lösas.

§ 6.

Förrättningsmannen tillkännagav härefter, att synemännen nu genast komme att verkställa värdering av Fölene vattenverk, samt att nytt sammanträde i ärendet komme att hållas framdeles, sedan markerna blivit uppmätta och graderade,- och skulle härom kungöras i kyrkorna,- varefter dagens sammanträde förklarades avslutat.

Tarsled den 26 oktober 1909.

Ex officio:

Bror Emil Hildebrand.

P.A.Persson. Alfr. Andersson.

§ 7.

År 1909, den 3 december, klockan elva förmiddagen, fortsattes denna förrättning uti Tarsleds kommunalrum, sedan kungörelse om sammanträdet blivit uppläst uti Herrljunga kyrka och intressenterna i Fölene socken blivit särskilt kallade.

Såsom närvarande antecknades: Hugo Pettersson och A.Sandberg i Herrljunga, A.Karlsson,C.J.Pettersson, A.Johansson,E.Johansson Samuel Johansson,A.Bryngelsson,M.Pettersson och A.Gustafsson i Horsby,- A.Andersson i Täbol,- A.P.Andersson och Karl Andersson i Holmen,- Ture Holmstrand i Tomten,- Johannes Andersson i Tarsled,- J.Johansson i Tarsled, J.Andersson,P.A.Andersson i Hallebo,- Johannes Bengtsson,S.Götlén,A.Sydström,Aug Flodberg och Andreas Larsson I Fölene samt Alfred Andersson i Oltorp. Från Fölene kvarn var Karl Olausson närvarande med fullmakt för syskonen, samt förmyndaren Johannes Bengtsson i Fölene med fullmakt för August Larsson i Lyckan Fölene.

Samma kronoombud och konsistoriiombud voro närvarande. Samme gode män voro närvarande, men den särskilde godemannen hade anmält förhinder.

§ 8.

Förrättningsmannen anmälde, att markerna blivit uppmätta och graderade, samt framvisade plankarta samt hävdeförteckning och uppskattningslängd, av vilka sammandraget och repartitionslängden för de närvarande upplästes.(bil.n:o 4)

§ 9.

Från kaptenen F.Glosmeijer hade inkommit utlätande, vilket för de närvarande upplästes. (bil.n:o 3a)

§ 10.

Från August Larsson i Lyckan Fölene ingavs en skrivelse, vilken för de närvarande upplästes.(bil.n:o 3b)

§ 11.

Nämdemannen J.Pettersson i Horsby yrkade, att utom av synemännen bestämt utmål, som skulle av jordägarne lösas, även skulle lösas utfartsvägen från kvarnen norrut till landsvägen, varför han önskade, att synemännen skulle värdera denna väg.

§ 12.

Konsistoriiombudet bad få till protokollet anföra, att han på grund av personlig erfarenhet från liknande företag ville på det kraftigaste tillstyrka detta företag och önska intressenterna lycka till detsamma, samt ville han på det allvarligaste mana dem till enighet vid företagets utförande, varigenom många onödiga utgifter skulle sparas.

§ 13.

Till Arbetsstyrelse för detta företag valdes:
lantbrukarne Arnold Bryngelsson i Horsby Västergården, August Johansson i Horsby Kronogården, Alfred Andersson i Täbol, Anderas Larsson i Fölene Storegården samt Karl Andersson i Holmen.

§ 14.

Handlingar och ritningar rörande denna förrättning skulle förvaras hos skräddaren August Johansson i Horsby Kronogården.

§ 15.

Till syssloman för detta företag enligt § 74 i dikningslagen valdes kronolänsmannen Fredrik Belfrage i Herrljunga.

§ 16.

Förrättningsmannen tillkännagav härefter, att synemännen nu ville gå och värdera den påyrkade utfartsvägen från kavrnen, samt, då tiden var långt framskriden, att sammanträdet ajournerades till morgondagen den 4 innevarande december, då detsamma skulle fortsättas å Herrljunga gästgivaregård, kl ockan tio före middagen.

§ 17.

Lördagen den 4 december 1909, klockan tio förmiddagen, fortsattes det uppskjutna sammanträdet å Herrljunga gästgivaregård i närvaro av intressenter och synemän.

§ 18.

Synemännen enade sig om närlagde utlåtande, vilket för de närvarande upplästes. (bil.n:o 3)

§ 19.

Carl Olausson, delägare i Fölene kvarn, anhöll få till protokollet antecknat, att han jämlikt § 51 uti dikningslagen anmälde missnöje mot synemännens utlåtande.

§ 20.

Intressenterna beslöto samstämmigt, att till detta torrläggningsföretags utförande i underdånighet söka erhålla lån ur statens odlingslånefond, och uppdrogs åt den valda styrelsen att sådant lån söka, lyfta,kvittera samt mot redovisning förvalta. Arbetsstyrelsen bemyndigades även att, för att kunna påbörja arbetet, å intressenternas vägnar i lämplig penningeinrättning eller eljes upptaga tillfälligt lån till lämpligt belopp, att vid statsmedelns utbekommande genast återbetala.

§ 21.

Styrelsen bemyndigades att, där så kunde finnas nödigt, tillkalla lantbruksingeniören i länet för råd eller upplysningar.

§ 22.

Arbetsstyrelsen bemyndigades, att, därest uppgörelse kunde träffas med ägarne av Fölene kvarn angående lösen av fallet och verket ellerrden del av fallet, som för torrläggningen åtgår till skäligt pris understigande synemännens värdering, sådant avtal å intressenternas vägnar avsluta, med vilkor att den gjorda missnöjesanmälan inom klagotidens utgång hos vederbörande myndighet återtages.

§ 23.

Sedan härefter §§ 51 och 52 uti nu gällande dikningslag blivit för de närvarande uppläste, samt ingen - på förfrågan - hade något vidare att till detta protokoll anföra, förklarades nu denna syneförrättning avslutad.

Herrljunga den 4 december 1909.

Ex officio:

Bror Emil Hildebrand.

P.A.Persspn. Alfr. Andersson.

Vidimeras ex officio§-

Bror Emil Hildebrand

Avskrift. Bil.litt.D.

Som förening icke lämpligen kunde åstadkommas rörande det företag, som avser torrläggning av vattenskadade marker tillhörande hemmanen Herrljunga, Tarsled, Horsby, Tåbol, Holmen, Hallebo, Åltorp och Fölene uti Herrljunga, Tarsled och Fölene socknar, Kullings härad av Älvsborgs län., få synemännen rörande detta företag härmed avgiva följande

Utlåtande.

Företaget är ett vattenavledningsföretag.

Emot företaget möter intet laga hinder.

Företaget avser, att genom reglering av vattenståndet uti ån Nossan å denna sträcka emellan Fölene kvarn och Herrljunga tegelbruk, samt genom uppgrävande av nödiga sididiken torrlägga utmed denna sträcka belägna nu vattenskadade marker, så att de kunna med fördel odlas och täckdikas.

Förrättningsmannen har upprättat plankarta över dessa vattenskadade marker och därvid såsom vattenskadad medtagit all mark, belägen inom 1,2o m. höjd över Nossans medelvattenstånd, respektive sidodikenas medelvattenstånd, med nödigt tillägg för avståndet.

Förrättningsmannen har upprättat föralag till detta vattenavledningsarbetes utförande och därvid utgått från det antagandet att det nederbördsområde, vars överflödiga vatten skall avbördas uti Nossan vid Fölene kvarn, utgör c:a 29000 h:ar, samt att tillrinning vid flod kan beräknas till 0,7 liter pr h:ar och sekund, vadan alltså vid flod skall vid Fölene kvarn kunna avbördas 20,3 kub.m.vatten pr sekund.

Regleringsföretaget omfattar följande: skibordet i dammen strax ovan Fölene kvarn sänkes 2,2o m. Från detta höjdläge utlägges åns bottenlinie med en lutning av 0,7:1000 upp till avvägningspunkten n:o 24. Bottenbredd å denna sträcka tages till 6,oo m., sidolutning till 1:1,5, då med ett vattendjup av 1,8o m. här kan framföras 20,51 m^3/s. Ovan punkten n:o 24 och upp till punkten n:o 32 + 50 m. blir bottenlutningen 1,4:1000, vattendjup 1,7om bottenbredd 4,oo m. och sidolutning 1:1,5, då här framföres 19,o4 m^3/s , men är man berättigad minska den beräknade flodvattenmängden å denna sträcka med c:a 1,5 m /s, då tvenne betydliga tillopp inkomma i Nossan just strax nedanför punkten n:o 24.

Den blivande ägaren av Fölene vattenverk bör vara berättigad att å det sålunda med 2,2o m. nedsänkta skibordet i dammen insätta en lösdam av luckor eller nålar till 0,7o m. höjd, och här indämma vattnet vid lågvatten, då genom sådan dämning inga ovanliggande ägor skadas i beräknad full torrläggning till 1,2o m. djup. Och må sådan dämning äga rum endast med det vilkor, att så snart vattnet vill stiga över den 0,7o m. höga lösa dammen, luckor eller nålar då genast upptagas, för att vid flod vara samtlige fullständigt borttagna.

För torrläggningens fullständigande uppgrävas sidotilloppen Spångabäcken och Ekbrobäcken i lägen, som å plankartan visas och till djup och bredd enligt profilritningarne, samt sidodikena A och B likaledes enligt ritningar ävensom sidodikena C, D och E i lägen, som kartan visar och med djup D,3o m.,bottenbredd 0,3o m. och sidolutning 1:1,o,- dock må diket C göras täckt med till 1,2o m. nedlagda tre tums tegelrör, om så önskas.

Vid åregleringen följes åns nuvarande lopp, i det att dock skarpa uddar avrundas, men med rätt att i övrigt följa åns största djup. Endast emellan punkterna n:o 30 och 31 rätas ån över udden därstädes.

Bron i bygdevägen vid Fölene ombygges av sten med valf eller överbyggnad av järnbalkar med armerad beton. Bredden emellan landfästena skall vara 8,7o m. Över årätningen inlägges en träbro enligt ritning. Över bäckarne och sidodikena inläggas, där så erfordras, enkla träbroar eller stentrummor. (Se kostnadsförslaget och ritningarne)

Synemännen hava uppskattat den förbättring, som genom denna torrläggnings verkställande kommer att beredas de nu vattenskadade markerna. Synemännen hava härvid sökt bestämma dessa markers nuvarande nettoavkastning pr år uti deras vattenskadade skick, samt den nettoavkastning samma marker kunna anses lämna fullt torrlagda och odlade, utvisande sålunda skilnaden förbättringen.

Synemännen hava härvid i främsta rummet fäst avseende vid markerkernas respektive höjdläge i förhållande till den bestämmande vattenytan, men även vid deras naturliga beskaffenhet och belägenhet i övrigt.

Med anledning av vad sålunda förekommit, få synemännen rörande detta företag nu bestämma följande:

1:o) Den av förrättningsmannen upprättade plankartan skall ligga till grund för beräkningen av den areal, med vilken varje intressent skall i företaget deltaga.

2:o) Det av förrättningsmannen upprättade torrläggningsförslaget skall vid arbetets utförande noggrant följas.

3:o) Gemensamma kostnader nu och för framtiden för denna torrläggning delas intressenterna emellan, efter som var och en av dem genom torrläggningen erhåller förbättrad mark, sådan denna förbättring finnes uträknad uti synemännens hävdeförteckning och uppskattningslängd med den därtill fogade repartitionslängden.

4:o) Gemensamma kostnader nu vid arbetets utförande äro: kostnaden för regleringen av Nossan, för uppgrävning av bäckar och sidodiken samt för broars ombyggande, kostnaden för inlösen av Fölene kvarn med vad därtill hörer, samt nödigt utmål, vägar och landfästen för dammen, kostnaden för övriga ersättningar, som kunna förekomma ävensom kostnaden för syneförrättningen.

Gemensamma kostnader för framtiden äro kostnaden för underhållet av ån samt av sidodikena och bäckarne.

5:o) Hela torrläggningsföretaget skall vara fullständigt fullbordat inom fyra år, efter sedan detta utlåtande vunnit laga kraft, så vitt naturhinder ej möter.

6:o) Den uppgrävda jordmassan får ej läggas närmare ån nya kanter än 2,oo m., och ej närmare bäckarnas eller dikenas nya kanter än 1,oo m. Sten och grus ur ån får ej uppläggas på odlad eller odlingsbar mark, utan bortföres i sammanhang med grävningen till åns bredare eller djupare delar.

7:o) Den uppkastade jorden skall vara från åns, bäckarnas och dieknas kanter bortförd inom tio år, efter sedan torrläggningen fullbordats, på försorg av vederbörande jordinnehavare, utan ersättning.

8:o) För jord, som till åns, bäckarnas och dikenas förstörande åtgår, betalas ingen ersättning. Ej häller betalas sådan för annan skada eller intrång, som vid torrläggningsarbetets utförande - med nödvändighet - vållas, såsom sidokanaler för vattnets avledande,dämningar m.m.dl.

9:o) Som för denna torrläggnings utförande det är nödvändigt sänka skibordet i dammen vid Fölene kvarn,varigenom fallhöjden vid detta vattenverk avsevärt minskas, samt kvarnägarne yrkat, att hela verket skulle av torrläggningsintressenterna lösas,hava synemännen den 26 sistlidne oktober besiktigat detta vattenverk, sådant det då befans, och få vi,med anslutning till bilagda av den särskilda gode mannen upprättade utlåtande, samt med ledning, av vad i övrigt förekommit, härmed bestämma denna lösen sålunda:

för vattenkraften	6400,oo	kronor
för dambyggnad med luckor	1900,oo	"
för till- och avloppskanaler,isgrindar,luckor, turbinsumpar och stöttbottnar	2100,oo	"
för grundmurar fö kvarnbyggnaden o.för vattenhjulet	2000,oo	"
för vattenmotorer	1400,oo	"
skrot och diverse	600,oo	"
för utmål,landfästen för dammen,kvarnen och smedjan,tilloppskanaler med omgivande mark ...	608,oo	"
för ladugårdsbyggnad och svinhus	700,oo	"
för tröskverkets apterande till hästvandring	300,oo	"
för alskog efter tilloppskanalen	200,oo	"
för utfartsvä norrut till landsvägen	333,33	"
Summa kronor:	16541,33	
vartill kommer förhöjning med 50 %	8270,67	
Totalsumma ersättning kronor:	24812,oo	

10;o) Vattenledningen till mejeriet vid Fölene bro förlänges på intressenternas gemensamma bekostnad, så att densamma kommer att sträcka sig ned under åns blivande lågvattenstånd. Skulle Mejeriets pimp visa sig icke förmå suga upp vattnet,med anledning av den ökade sughöjden. skall på intressenternas gemensamma bekostnad ny lämplig pump insättas.

11:o) Vid sprängning av sten i ån skall försiktighet iakttagas, så att angränsande byggnader icke skadas,och så att angränsande åkrar icke onödigtvis översållas med sten.

12:o) Gemensamma bäckar och sidodiken skola genom den valda arbetsstyrelsens försorg noggrant ränsas minst vart fjärde år. Vid sådana tillfällen uppkastat räns bortföres genast av vederbörande jordägare utan ersättning. Ån skall likaledes noggrant ränsas minst vart sjätte år, med samma bestämmelse rörande uppkastat räns.

13:o) August Larssons i Lyckan Fölene ingivna skrivelse är icke av beskaffenhet att till någon synemännens åtgärd föranleda.

Beträffande missnöjes anmälande emot denna förrättning, samt förrättningens fullföljande emot anmält missnöje hänvisas till §§ 51 och 52 uti lagen om dikning och annan avledning av vatten den 20 juni 1879.

Tarsled och Herrljunga den 4 december 19091

Ex officio:

Bror Emil Hildebrand.

P.A.Persson. Alfr. Andersson.

Vidimeras ex officio:

Bror Emil Hildebrand

Avskrift. Bil.litt. D.

I egenskap av förordnad särskild god man vid en den 26 oktober enligt dikningslagen företagen syneförrättning rörande reglering av ån Nossan emellan Fölene kvarn och Herrljunga tegelbruk får jag härmed avgiva följande

Utlåtande.

Beträffande värdering av Fölene vattenverk.

Där Nossan vid Fölene bildar fall, finnes en över åns hela bredd uppförd dambyggnad, nedanför vilken vattenkraften uttages och användes för drivande av den s.k. Fölene kvarn, som enligt uppgift har rätt att förfoga över hela den uti ifrågavarande fall tillgängliga vattenkraften.

Värdet av bemälda kvarn, som genom den för ovannämnda reglering nögvändiga sänkhingen av fallet kommer att berövas en avsevärd del av sin vattenkraft, och vilken således, då ägarne så fordra, måste lösas, utgöres av dels värdet å den i fallet före regleringen tillgängliga vattenkraften, och dels värdet av vattenbyggnader, motorer och husbyggnader m.m. i det skick, dessa vid besiktningstillfället befunno sig, efter den vid verket för kort tid sedan timade eldsvådan.

Vattenkraftens storlek beräknas som bekant efter bestämmande av fallhöjd och vattenmängd.

Fallhöjden, som enligt på platsen erhållna uppgifter är något varierande med vattentillgången, störst vid minsta vattentillgång och minst vid flodtillfällen, kan med tillhjälp av den genom lantbruksingeniören Hildebrand verkställda avvägningen bestämmas till 4,oo m. vid normalt lågvatten.

Storleken av den i ån framrinnande vattenmämngden är svårare att bestämma, då några direkta mätningar vid olika tillfällen ej hava utförts, och då några lämpliga uppgifter i detta avseende ej kunde på platsen erhållas. På grund av nederbördsområdets storlek och beskaffenhet samt med stöd av erfarenheter från andra liknande vattendrag torde man dock med för ifrågavarande ändamål tillräcklig noggranhet kunna beräkna även denna faktor.

Med hjälp av topografiska kårens karta uppmättes Nossans nederbördsområde vid meromnämnda fall till c:a 290 km2 (km^2 = kvadratkilometer) Som emellertid detta område är fattigt på sjöar, och då de största sjöarne de s.k. Sämsjön, Sandsken och Mollasjön ej äro i nämnvärd grad reglerade, samt dessutom belägna i områdets övre del,så att deras sammanlagda nederbördsområde ej utgör stort mer än en tredjedel av hela nederbördsområdet, är det helt naturligt, att avrinningen eller den vid Fölene framrinnande vattenmängden måste vara i högggrad varirande. På grund härav anser jag det åtminstone ej vara för lågt räknat, om man antager den vid Fölene framrinnande s.k.lågvattenmämgden motsvara en avrinning av 2 sl. (sl. = sekundliter) pr km^2 och den s.k. industriella medelvattenmängden till 6 sl. pr km^2 av nederbördsområdet. Med lågvattenmängd menas då, den under normala förhållanden framrinnande lågvattenmängden och med industriell medelvattenmängd den vattenmängd, som kan beräknas vara under omkring 9 månader av året för industrien ändamål ständigt tillgänglig.

Vid Fölene kan man således beräkna lågvattenmängden till i runt tal 0,6 m^3/s (m^3/s = kubikmeter pr sekund) och industriella medelvattenmängden till 1,75 m^3/s, vilket med ovannämnda fallhöjd av 4,oo m. motsvarar en vattenkraft av:

vid lågvatten .... 32 naturhästkrafter,
vid industrielt medelvatten ... 93 "

Enligt på platsen erhållna uppgifter funnos vid branden i kvarnen 4 par stenar med något över 1,5o m. diameter samt följande vattenmotorer: 2 stycken turbiner om vardera c:a 16 effektiva hästkrafter,~~av vilka motorer vardera turbinen~~ samt ett bröstfallshjul om c:a 32 effektiva hästkrafter, av vilka motorer vardera turbinen var avsedd för ett par stenar och vattenhjulet för två par stenar. Under antagande av en avverkningsgrad hos turbinerna av 75 % och hos vattenhjulet av 60 % blir således med den här tillgängliga fallhöjden, 4,oo m., den för verkens fulla drift erforderliga vattenmängden 1,8 m^3/s, motsvarande 96 naturhästkrafter.

Vid en jämförelse emellan detta och ovan beräknade vattenmängder finner ma, att, ehuru den i Fölenefallet tillgängliga vattenkraften större delen av året är tillräcklig för drivande av kvarnens alla fyra par stenar, det dock under ej obetydlig del av året ej på långt när finnes tillräckligt med vatten för verkets fulla drift.

Under senare åren har i Sverige själva vattenkraften vid försäljning betingat de mäst olika pris, från några få kronor till flere hundra kronor pr naturhästkraft vid lågvattenmängd,- det är således alltid en vansklig sak att värdesätta kraften i ett vattenfall. Jag anser dock, att man uti ifrågavarande fall ej räknar för lågt, om man värderar vattenkraften till 200 kronor pr naturhästkraft vid lågvattenmängd, eller till kronor 6400 för hela fallet.

Med stöd av en genom lantbruksingeniör Hildebrand uppgjord mig företedd ritning på dambyggnader och tilloppskanalen, samt på grund av vid besiktningstillfället gjorda mätningar och observationer har jag beräknat värdet av vattenbyggnader m.m. i det skick, de vid besiktningstillfället befunno sig till:

dambyggnad med luckor	1900,00	kronor
till- och avloppskanaler med isgrindar, luckor turbinsumpar och stötbottnar	2100,00	"
grundmurar för kvarnen och byggnaden för vattenhjulet	2000,00	"
vattenmotorer	1400,00	"
järnskrot och diverse	600,00	"
Summa kronor	8000,00	

På grund av ovanstående anser jag Fölene vattenverk, i det skick det vid besiktningstillfället befans, vara värt 13900 kronor, eller med 50 % förhöjning 20850 kronor.

Göteborg den 8 november 1909.

T.Glosmeijer.

Kapten i Kungl. Väg- Och Vattenbyggnadskåren.

Vidimeras ex officio:

Bernhard Hildebrandt

Avskrift. Bil.litt. D.

Till domaren hade från Rättens sakkunnige vid synen kaptenen Arthur Asplund inkommit ett utlåtande, som nu upplästes och var av följande lydelse:

I egenskap av tillkallad sakkunnig har undertecknad den 13 sistl. juni deltagit i syn vid Fölene kvarn rörande utrivning av kvarnfakket i och för torrläggning av ovanför liggande, till ån Nossan gränsande marker uti Herrljunga Tarsled och Fölene socknar. Såväl före som efter synedagen har jag verkstält behövliga mätningar och avvägningar, och får jag med stöd av dessa, och sedan jag i saken konfererat med statens lantbruksingeniör, vilken varit förrättningsman vid syn för ifrågavarande torrläggningsföretag, vördsamt avgiva följande utlåtande.

Ur det av synemännen för torrläggningsföretaget den 4 december 1909 avgivna utlåtandet framgår följande, av mig kontrollerade fakta:

Nossaåns nederbördsområde vid Fölene kvarn	290 kvkm.
Framrinnande största flodvattenmängd	20,3 m^3/s
Sannolikt framrinnande lågvattenmängd	0,6 m^3/s
" " industrielt medelvatten	$\underline{1,75\ m^3/s}$
nuvarande tillåten dämningshöjd för kvarnägarne	+ 27,8o m.
observerade h.v.yt. ovan dammen	+ 28,1o m.
" h.v.yt. nedom kvarnen	+ 24,2o m.
" l.v.yt. " "	+ 23,8o m.

Den för kvarnen tillgängliga fallhöjden blir således vid högvatten 28,1o - 24,2o = 3,9o m. och vid lågvatten 27,8o - 23,8o = 4,oo m.

Enligt den uppgjorda planen för kanaliseringen har ån från pkt. 24 ned till kvarndammen lagts med en bottenlutning ab 0,7:1000 och 6,oo m. bottenbredd och avbördas då flodvattenmängden vid ett vattendjup i kanalen av 1,8o m.

För erhållande av den nämnda lutningen med full torrläggning vid pkt.24 (bottenliniens höjd + 27,25 m.) måste kanalbotten vid dammen läggas på höjden + 25,6o m. Då vid lågvatten damägarne kunna få dämma till + 26,3o m. och vid flod v.yt. ovan dammen

Avskrift. Bil.litt. D.

Till domaren hade från Rättens sakkunnige vid synen kaptenen Arthur Asplund inkommit ett utlåtande, som nu upplästes och var av följande lydelse:

I egenskap av tillkallad sakkunnig har undertecknad den 13 sistl. juni deltagit i syn vid Fölene kvarn rörande utrivning av kvarnfakket i och för torrläggning av ovanför liggande, till ån Nossan gränsande marker uti Herrljunga Tarsled och Fölene socknar. Såväl före som efter synedagen har jag verkstält behövliga mätningar och avvägningar, och får jag med stöd av dessa, och sedan jag i saken konfererat med statens lantbruksingeniör, vilken varit förrättningsman vid syn för ifrågavarande torrläggningsföretag, vördsamt avgiva följande utlåtande.

Ur det av synemännen för torrläggningsföretaget den 4 december 1909 avgivna utlåtandet framgår följande, av mig kontrollerade fakta:

Nossaåns nederbördsområde vid Fölene kvarn	290 kvkm.
Framrinnande största flodvattenmängd	20,3 m^3/s
Sannolikt framrinnande lågvattenmängd	0,6 m^3/s
" " industrielt medelvatten	1,75 m^3/s
nuvarande tillåten dämningshöjd för kvarnägarne	+ 27,8o m.
observerade h.v.yt. ovan dammen	+ 28,1o m.
" h.v.yt. nedom kvarnen	+ 24,2o m.
" l.v.yt. " "	+ 23,8o m.

Den för kvarnen tillgängliga fallhöjden blir således vid högvatten 28,1o - 24,2o = 3,9o m. och vid lågvatten 27,8o - 23,8o = 4,oo m.

Enligt den uppgjorda planen för kanaliseringen har ån från pkt. 24 ned till kvarndammen lagts med en bottenlutning ab 0,7:1000 och 6,oo m. bottenbredd och avbördas då flodvattenmängden vid ett vattendjup å kanalen av 1,8o m.

För erhållande av den nämnda lutningen med full torrläggning vid pkt.24 (bottenliniens höjd + 27,25 m.) måste kanalbotten vid dammen läggas på höjden + 25,6o m. Då vid lågvatten damägarne kunna få dämma till + 26,3o m. och vid flod v.yt. ovan dammen efter dennas ombyggnad ställer sig på $\underset{o}{+}$ 27,4o m.,kommer av fallhöjden att efter åns reglering kvarstå:

vid högvatten 27,4o - 24,2o ...... 3,2o m. och
vid lågvatten 26,3o - 23,8o ...... 2,5o m.

Det kräves för torrläggningsföretagets genomförande således,att intill 1,5o m. av Fölene kvarnfall utgräves. Kvarnägarne ha därföre helt naturligt yrkat på hela verkets inlösen. Den ersättning, som därvid begärts, är dock i vissa avseenden alldeles för hög, liksom den värdering, som synemännen verkställt, torde vara något för låg, särskilt vad beträffar själva fallets värde. Synemännen hava räknat värdet efter tillgängliga lågvattenmämgden och kvarnägarne efter ett sorts mellanvärde mellan denna och industriella medelvattenmängden. Jag anser, att det, då skilnaden i kraft vid dessa vattenmängder är så stor som här och den större vattenmängden dock är tillfinnandes c:a 9 månader av året, särskild hänsyn bör tagas till denna, i synnerhet som verkets drift mycket väl kan anpassas efter vattentillgången utan särskild olägenhet.

Jag skulle därföre vilja uppskatta värderingsinstrument för kavrn med fall sålunda:

vattenkraften 32 hkr. á 20^{0} kr. under 1 år ...... 6400 kronor
61 " á 100 " " 3/4 år .... 4575 "

Summa: 93 hkr. vid industrielt medelv. 10975 kronor.

Det lägre priset för de 61 hkr.betingas därav, att de ej finnas tillgängliga mer än 3/4 år och således ej kunna tagas i anspråk för konstant årsdrift med elektrisk kraftöverföring och dylikt.

Damm c:a 240 kbm. á 10 .... 2400:-
luckor m.m. .... 900:- 3300 kronor.
till- och avloppskanaler med isgrindar,
luckor,turbinsumpar o.stötbotten .... 2100 "
kvarnhus med maskineri o.vattenmotorer i sitt
nuvarande skick .... 10000 "
utmål .... 700 "
ladugård o.svinhus (gamla) .... 700 "
tröskverkets aptering till hästvandring ...... 600 "

alskog efter tilloppskanalen	500:- kronor
utfartsväg norrut t.landsvägen	325:- "
Summa:	29200:- kronor
vartill kommer förhöjning med 50 %	14600:- "
Totalsumma ersättning:	43800:- kronor.

Genom minskning av utmålet vid kvarnen med 3,oo m. utmed nya ladugården undvikes densammas flyttande, liksom kostnad för vattenledning, genom att intressenterna i dikningen ombesörja ledningens omläggande till nya ladugården.

Då verkets inlösen, som ovan synes, tarvar stora kostnader, vilka komma att avsevärt betunga de torrlagda markerna, torde det vara skäl efterse, om icke genom vissa förändringar i lutning och bottenbredd för åregleringen, samt eventuell ränsning nedom kvarnverket, inlösen av detsamma kunde undvikas. En sådan undersökning har jag, efter att hava fått del av dikningsplanens detaljer och koncepter, på intressenternas, vid synetillfället uttalade önskan, verkställt, och har resultatet härav blivit följande.

Kanalen utlägges från punkt 24 ned till dammen med bottenlutning 0,4:1000 och en bottenbredd av 10 m. Vid ett vattendjup av 1,7o m. avbördas då med samma torrläggningsresultat som enl.synemännens förslag största framrinnande flod. För erhållande av lutningen 0,4:1000 med bibehållande av bottenhöjden + 27,25 vid punkt 24 måste kanalbotten vid dammen läggas på höjden + 26,3 m. Då vid lågvatten damägarne kunna få dämma till + 26,8o m.och vid flod v.yt.ovan dammen, efter densammas ombyggnad, ställer sig på + 28,oo m., kommer av fallhöjdem att efter åns reglering kvarstå

vid högvatten 28 -24,2 = 3,8o m.

vid lågvatten 26 - 23,8 = 3,oo m.

Före regleringens genomförande kräves således 1 meter av fallets höjd vid lågvatten.

Genom uppränsning nedanför verket med 10 meters bottenbredd och bottenlutning 1:1000 fås h.v.yt. nedpressad till + 24,1o m. och l.v.yt. till + 23,2o m.

Fallhöjden blir därigenom ökad till 28 - 24,1o = 3,9o m. vid högvatten och till 26,8 - 23,2 = 3,6o m. vid lågvatten.

26,30 - 22,70. 3,60

Om således åregleringen utföres så, som här förelsagits, samt avloppet nedom kvarnen ränsas på likande sätt, tarvas för torrläggningens genomförande endast att taga i anspråk 0,4o m. av fallets höjd.

Kostnaderna för genomförandet av detta alternativ ställa sig i förhållande till inlösenkostnaden av hela kvarnverket sålunda:

inlösen av 0,4o m. av fallets höjd eller = 1 tionedel av fallet	1097,5o kronor
ombyggnad av dammen och tilloppskanal ingår på samma sätt i synemännens förslag	-----
ombyggnad av turbingravarne och turbinernas samt vattenhjulets sänkning (utbyte är obehövligt vid så ringa höjdförändring) ävensom förstärkning av grundmurarne	2002,5o kronor
vartill kommer förhöjning med 50 %	1550:-
Summa ersättning till kvarnägarne:	4600:- kronor.
Härtill får läggas ökade dikningskostnaden:	
nedom kvarnen 1100 kbm. á 1,5o	1650:-
ovan " 376 " à 1,5o	564:-
7090 " á 0,8o	5672:-
ökad kostnad för landsvägsbrons förändring till 2 spann om 7,oo m.	1800:-
10 % tillägg för administration: 1014	10700:-
Summa kronor:	15300:-

På grund av det anförda och de av mig gjorda beräkningarne får jag därföre föreslå:

Alternativ 1.

Utföres regleringen enligt synemännens förslag måste kvarmverket lösas i sin helhet med belopp, som ovan beräknats till 43800:- kronor,- och äga dikningsintressenterna då att utnyttja verket samt vid lågvatten dämma till hjden + 26,3o m.

Alternativ 2.

Utföres regleringen sålunda:

Kanalen utlägges med bottenhöjd + 27,25 m. vid pkt. 24 i lutning 0,4:1000, bottenbredd 10,oo m. och sidolutning 1:1,5 ned till dammen, där bottenhöjden får läget + 26,3o m.

Landsvägsbron ombygges i två spann om vardera 7,oo m. fri öppning, och dammens skibord sänkes på en bredd av 15 meter till höjden + 26,3o m.

På detta skibord anbringas 0,5o m. höga luckor, som kunna uppdragas över höjden + 28,oo m.

Nedom kvarnen ränsas avloppet så, att botten närmast kvarnen kommer på + 22,8o m. och 200 m. där nedanför på + 22,6o m., varjämte bottenbredden tages 10,oo m. och sidolutningen 1:1,5.

Kvarnen inlöses ej, men ersättas kvarnägarne med ett belopp av 4600:- kronor, samt gives kavrnägarne rätt att vid lågvatten medelst luckor på skibordet dämma till + 26,8 m.

Oavsett vilket alternativ, som kommer till utförande, skola dikningsintressenterna anordna s.k. sköljplaner strax nedom landsvägsbron, på södra åstranden 5 m. bred och på norra 15 m.bred med stensatt slänt i lutning 1:8.

Då kanalen blivit färdiggrävd och dammens skibord sänkt samt försett med ovannämnda luckor, skall dämningsmärke för alternativ 1 på höjden + 26,3o m. eller för alternativ 2 på höjden + 26,8o m. utsättas i stor jordfast sten.

Alternativ 2 är, som synes av denna utrdning väsentligt att föredraga , varför jag får förorda företagets utförande enligt detta.

Alla höjdsiffror hänföras till samma jämförelseplan, som använts av syneförrättaren vid förslagets uppgörande.

Göteborg den 17 augusti 1911.

Arthur Asplund.
Kapten vid K.V.V.Kåren.

Vidimeras ex officio:

Avskrift. Bil.litt. D.

Kungl.Majts och Rikets Göta Hov-
rätts dom i ett från Kullings hä-
radsrätt vädjat mål emellan dels
Carl Olausson, Clas Olausson och
Sofia Olausson i Fölene Brogården
-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-
kärande, samt C.J.Pettersson och
A.P.Lundgren i Horsby östergården
-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-
svarande,- om avledning av vatten:
given den 31 juli 1914.

Av handlingarne i målet inhämtas följande:

På ansökan av dels tillstädeskomna svarandena utom August Nilsson och Edvin Hallberg och dels Edvin Johansson och Alf.Sandberg förordnades lantbruksingeniören Bror Emil Hildebrand att i anledning av ifrågasatt reglering av ån Nossan för torrläggning av till hemmanet Herrljunga m.fl.inom Herrljunga, Tarsled och Fölene socknar belägna hemman hörande, vattenskadade marker, vilka ägdes eller innehades av kärandena Albert Andersson och Oscar Emanuel Andersson samt svarandena, utom August Nilsson, hålla sådan syn, som omförmäles i 27 § i lagen om dikning och annan avledning av vatten den 20 juni 1879. Syneförrättningen verkställdes av Hildebrand med biträde av gode män och avslutades den 4 december 1909. Uti ett sistnämnda dag avgivat utlåtande fastställde förrättningsmännen plan för vattenavledningsföretaget samt stadgade därvid bland annat i moment 5:o) av utlåtandet, att företaget skulle vara fullständigt fullbordat inom fyra år, efter det utlåtandet vunnit laga kraft, så vitt naturhinder ej mötte,- i moment 8:o) att ersättning icke skulle utgå vare sig för jord, som till åns, bäckars eller dikens förstorande åtginge, eller för annat intrång eller skada, som vid torrläggningsarbetets utförande med nödvändighet vållades,- samt i moment 9:o) att, som för företagets genomförande erfordrades ändring av den Carl Olausson och hans medparter tillhöriga Fölene Brogårdens kvarn, samt dessa fordrat,att verket i dess helhet skulle lösas, delägarne i företaget hade att till Carl Olausson och hans medparter utgiva ersättning för vattenverket jämte viss därmed förenad ägendom samt för annan av företaget förorsakad skada med tillhopa sextontusen femhundra fyrtioen kronor 33 öre med en förhöjning av femtio procent eller inalles tjugofyratusen åttahundra tolv kronor.

Sedan missnöje mot förrättningen anmälts dels av Carl Olausson och dels av Albert Andersson, instämde sökandena till densamma saken i hela dess vidd till häradsrätten under påstående, att det av förrättningsmännen avgivna utlåtandet måtte förklaras skola till alla delar lända till efterrättelse.

Efter det häradsrätten såsom sakkunnig tillkallat kaptenen vid Kungl. Väg- Och Vattenbyggnadskåren Arthur Asplund, samt denne för företagets genomförande uppgjort ett nytt förslag, benämnt alternativ 2, enligt vilket genom bland annat dikningskanalens utläggande till större bottenbredd en mindre förändring av vattenverket än den av förrättningsmännen föreslagna skulle behöva vidtagas, hemställde C.J.Pettersson och hans medparter vid häradsrätten jämte andra delägare, att det av Asplund upprättade förslaget måtte förklaras skola följas.

Vid häradsrätten yrkade Albert Andersson och Oscar Emanuel Andersson, att, dels de av förrättningsmännen hållna sammanträdena icke blivit behörligen kungjorda, och ejhäller samtliga sakägare till desamma kallats, dels vid häradsrätten framkommit nya påståenden, vilka icke varit föremål för förrättningsmännens prövning, och dels den av förrättningsmännen i 8:o) momentet av utlåtandet meddelade bestämmelsen saknade stöd i lag, häradsrätten måtte återförvisa saken till förrättningsmännen för ny och lagenlig behandling.

Carl Olausson och hans medparter anförde vid häradsrätten: då värdet av den jordförbättring, som genom företagets genomförande skulle vinnas, icke komme att uppgå till dubbelt mot vattenverkets värde, borde förrättningen av häradsrätten undanrödjas. Därest denna invändning lämnades utan avseende, fordrade Carl Olausson och hans medparter, att den dem tillkommande ersättning måtte bestämmas till trettiosextusen fyra hundra kronor, därav för vattenkraften fjortaontusen fyrahundra kronor, för utmål sjuhundra kronor, för apterandet av ett tröskverk till hästvandring sexhundra kronor, för alskog fyrahundra kronor, för en utfartsväg norrut till landsvägen trehundra trettio kronor och för mistning av vattenledning till en ladugård fyrhundrasjuttio kronor, samtliga belopp med förhöjning av femtio procent.

C.J.Pettrsson och hans medparter vid häradsrätten bestredo Carl Olaussons och hans medparters yrkande om förhöjning å de ersättningsbelopp, som i de fyra sist omförmälda avseenden kunde komma att bestämmas.

Vid häradsrätten tillstädeskom jämväl August Nilsson jämte åtskilliga andra, vilkas rätt nu icke är ifråga.

Häradsrätten, där kärandena fordrade ersättning för sina kostnader i målet samt Carl Olausson och hans medparter dessutom fordrade ersättning för sina inställelser vid syneförrättningen, yttrade i utslag den 16 april 1913:

Enär efter anmält missnöje saken i hela dess vidd instämts till häradsrätten, där Albert Andersson och Oscar Emanuel Andersson varit i tillfälle utföra sin talan, lämnades utan vidare avseende, vad dessa kärande invänt därom, att lagstadgade föreskrifter om kungörande av och kallelse till ifrågavarande syneförrättning icke iakttagits. Emedan i övrigt icke ådagalagts något förhållande, som kunde föranleda till yrkande om syneförrättningens undanrödjande eller återförvisning, förklarade häradsrätten med ogillande av berörda yrkanden, syneförrättningen giltig med nedan angivna ändringar i förrättningsmannens förslag. I fråga om vad intressenterna i avseende å kvarnverkets lösande hade att utgiva prövade häradsrätten, på grund av vad i målet förekommit, skäligtb bestämma följande ersättningsbelopp, nämligen:

för vattenkraften tiotusen niohundrasjuttiofem kronor, dambyggnad med luckor tretusen trehundra kronor, till- och avloppskanaler med isgrindar,luckor,turbinsumpar och stötbottnar tvåtusen etthundra kronor, kvarnhus med maskineri och vattenmotorer trettontusen fyrhundra kronor,utmål,vilket skulle tagas på sätt vid häradssyn den 13 juli 1911 bestämts och med iakttagande av vid samma syn träffad överenskommelse om servitutsrätt till väg, sexhundra kronor, en gammal ladugård och svinhus sjuhundra kronor, tröskverkets aptering till hästvandring trehundra kronor, alskog trehundrafemtio kronor, utfartsväg trehundratrettio kronor, och mistning av vattenledning till ladugården fyrahundrasjuttio kronor, eller tillhopa trettiotvåtusen femhundratjugofem kronor.

Då ersättningsbeloppen för tröskverkets aptering till hästvandrig, alskog, utfartsväg och mistning av vattenledning å tillhopa ettusen fyrahundrafemtio kronor icke kunde anses avse tillhörigheter till vattenverket, Vore Carl Olausson och hans medparter berättigade till femtio procents förhöjning endast å övriga ersättningsbelopp, tillhopa trettioetttusen sjuttiofem kronor, med femtontusen femhundratrettiosju kronor 50 öre. Intressenterna förpliktades fördenskull att i lösen för Fölene Brogårdens kvarn jämte vad ovan nämnts utgiva tillhopa fytioåttatusen sextiotvå kronor.50 öre.

På grund av den utav kapten Asplund förebrakta utredningen stadgade häradsrätten, att, på sätt C.J.Pettersson och hans medparter vid häradsrätten yrkat, regleringen skulle utföras i enlighet med det av kapten Asplund uppgjorda alternativ 2 och således med iakttagande av att kanalen utlades med bottenhöjd + 27,25 vid punkt 24 i lutning 0,4:1000,bottenbredd 10 meter och sidolutning 1:1,5 ned till dammen, där bottenhöjden då finge läget + 26,3,- att landsvägsbron ombyggdes i 2 spann om vardera 7 meters fri öppning och dammens skibord sänktes på en bredd av 15 meter till höjden +,26,3,- att på detta skibord skola anbringas 0,5 meter höga luckor, som kunde uppdragas över höjden + 28,o,- att nedom kvarnen avloppet ränsades så att botten närmast kvarnen komme på + 22,8 och 200 meter där nedanför på + 22,6, varjämte bottenbredden tages 10 meter och sidolutningen 1:1,5,- att vid kvarnen finge vid lågvatten medelst luckorne på skibordet dämmas till + 26,8,- och att, då kanalen blivit färdiggrävd och dammens skibord sänkt samt försett med de omnämnda luckorne, dämningsmärke på höjden + 26,8 skulle utsättas i stor jordfast sten. Alla höjdsiffrorna hänfördes till samma jämförelseplan, som använts av Hildebrand vid förslagets uppgörande.

C.J.Pettersson och hans medparter vid häradsrätten förpliktigades gottgöra Carl Palusson och hans medparter inställelsen vid syneförrättningen och kostnader i detta mål med skäliga ansedda femhundra kronor. Albert Andersson och Oscar Emanuel Andersson fingo själva vidkännas sina i målet havda kostnader.

I detta utslag hava kärandena, så vitt dem emot gått, sökt ändring.

Kungl.Hovrätten har tagit handlingarnes innehåll i övervägande,- och enär Strandberg icke visat sig behörig att härstädes föra talan för A.P.Andreasson, finner Kungl.Hovrätten vad å A.P.Andreassons vägnar härstädes anförts, ocke kunna komma under bedömmande.

Vidkommande själva saken finner Kungl.Hoverätten ej skäl göra ändring i häradsrättens utslag,- skolande emellertid den tid, inom vilken ifrågavarande företag skall vara fullbordat, räknas från den dag, då Kungl.Hovrättens dom vunnit laga kraft.

Det åligger kärandena att ersätta dels tillstädeskomna svarandena utom A.P.Andreasson deras utgifter i målet härstädes med fyrtio kronor, dels ock samtliga svarandena vad de kunna visa sig hava utgivit i lösen för ett exemplar av Kungl.Hovrättens dom med å expeditionen tecknat belopp.

Talan mot Kungl.Hovrättens dom fullföljes hos Konungen genom revisionsansöning,- och åligger det part, som vill söka revisio, att före klockan tolv å tjugonde dagen från denna dag skriftligen hos Kungl.Hovrätten anmäla missnöje.

Som ovan

På Kungl.Hovrättens vägnar:

Axel Romberg.

(Sigill)

/ Emil Sandström.

I transummerade delar rätt avskrivet betygar ex officio:

Avskrift.av avskrift. Bil.litt. D.

Till Herr Aktuarien i Kungl. Göta Hovrätt.

Härmed får jag anhålla om bevis, huruvida missnöje anmälts mot Kungl.Göta Hovrätts dom den 31 juli 1914 n:o 532 i mål emellan Carl Olausson i Fölene Brogården med flere,kärande, samt C.J. Pettersson i Horsby Östergården med flere,svarande, om avledning av vatten.

Jönköping den 8 september 1914.

G.H.Strandberg.

Emot ifrågavarande dom är inom laga tid missnöje i Kungl.Göta Hovrätt icke anmält,- betygar: Jönköping Kungl.Göta Hovrätts Aktuariekontor den 8 september 1914.

Ex officio:
E.Klinghammar.

Stämpel.

Vidimeras:
Herman Carlsson. T.v.Hjertstedt.
Herrljunga.

Vidimeras ex officio:
Brodin Hildebrandt

Avskrift. Bil. litt. D.

Värdeförteckning och uppskattningslängd över vattenavledade marker tillhörande hemmanen Herrljunga, Norrby, Holma, Fäbol, Torsten, Tarsled, Hallebo, Ålltorp, Fölene och Östorp uti Herrljunga, Tarsled och Fölene socknar, Kullings härad av Älvsborgs län.

Ägofigurens n:o å plankartan	Hemmans, lägenheters och innehafvares namn samt jordens naturliga beskaffenhet	Areal hektar: åker, som förbättras	Areal hektar: till odling föreslagen mark	Areal hektar: annan mark	Afkastning pr år o. har före torrläggningen	Afkastning pr år o. har efter torrläggningen	Skilnad = ökad afkastning pr år o. har	Afkastning pr år o. ägofigur före torrläggningen	Afkastning pr år o. ägofigur efter torrläggningen	Ökad afkastning pr år och ägofigur = förbättring	Summor och repartition
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
n:r	Sammandrag.										
1/48	Herrljunga Österg. Hugo Pettersson.										
	åker	- 15	- -	- -				4 08	9 -	4 92	
	äng	- -	- 61	- -				15 76	34 60	18 84	23 76
1/4	Vreta Holmag. A. L. Fransich										
	åker	- 96,5	- -	- -				30 49	57 90	- -	27 41
1/8	Vreta Holmag. Karl Andersson										
	åker	1 80	- -	- -				55 25	108 -	52 75	
	äng	- -	1 41	- .				39 37	84 60	45 23	97 98
39/120	Vreta Holmag. Aug. Sandberg										
	åker	1 02,5	- -	- .				34 08	61 50	27 42	
	äng	- .	2 09	- -				52 50	125 25	72 75	100 27
1/8	Norrby Österg. Aug. Karlsson										
	äng	- .	- 34,5	- .				8 63	20 70	- -	12 07
1/10	Norrby Österg. C. J. Pettersson										
	åker	- 17,5	- -	- .				6 58	10 50	3 92	
	äng	- -	- 17	- .				3 76	9 20	5 44	9 36
1/10	Norrby Österg. C. J. Pettersson										
	åker	1 66	- -	- .				49 54	99 60	- -	50 06
1/4	Norrby Kronog. A. Johansson										
	åker	6 09,5	- -	- -				159 14	265 70	206 56	
	äng	- -	4 31,5	- .				80 98	258 90	177 92	384 48
1/12	Norrby Backg. Aug. Karlsson										
	åker	1 57,5	- -	- -				51 07	94 50	43 43	
	trpt.	13 44,0	8 94,0	- -				591 23	1339 95	43 43	705 29

1.	2.	3.		4.		5.		6.	7.	8.	9.		10.		11.		12.	
	trpt.	13	44	8	94	-	-				591	23	1339	95	43	40	705	29
	äng	-	-	-	12,5	-	-				2	63	7	50	4	87	48	30
1/12	Norsby Backg. Edv. Nauberg.																	
	åker	1	65,5	-	-	-	-				48	35	99	30	50	95		
	äng	-	-	-	33	-	-				6	-	19	80	13	80	64	75
1/8	Norsby Västergården,																	
	Arvid Samuelsson																	
	åker	-	75,5	-	-	-	-				25	65	48	30	22	65		
	äng	-	-	1	53	-	-				29	06	88	90	59	84		
	annan mark	-	-	-	.	-	30				3	-	9	.	6	-	88	49
1/8	Norsby västergården,																	
	Samuel Johansson																	
	åker	1	21,5	-	-	-	-				38	35	72	90	34	55		
	äng	-	-	1	05	-	-				20	02	63	-	42	98	77	53
1/12	Norsby Västergården,																	
	Arnold Bryngelsson																	
	åker	1	82	-	-	-	-				53	86	112	20	58	34		
	äng	-	-	1	50	-	.				26	30	88	80	62	50	120	84
1/3	Norsby Backg. A. Bryngelsson o. Martin Pettersson																	
	åker	2	95	-	-	-	.				85	38	177	-	91	62		
	äng	-	.	3	53	-	-				63	43	210	91	147	47	239	09
5/16	Norsby Bergsgården,																	
	Albert Gustafsson																	
	åker	-	74	-	-	-	.				22	81	44	40	21	59		
	äng	-	-	6	29	-	.				117	21	377	70	260	49	282	08
1/8	Tarsled Tåbol, J. Karlsson																	
	åker	-	27,5	-	-	-	.				8	38	16	53	8	12		
	äng	-	.	1	48	-	.				28	86	88	80	59	94	68	06
1/8	Tarsled Tåbol, Johs																	
	Eriksson.																	
	åker	-	38	-	.	-	.				10	76	22	80	12	04		
	äng	-	-	1	04	-	.				19	09	62	40	43	31		
	trpt.	23	23,5	25	82,5	-	30				1200	27	2950	15	55	35	1694	43

1.	2.	3.		4.		5.		6.	7.	8.	9.		10.		11.		12.	
	trpt.	23	23,5	25	82,5	-	30				1200	37	2950	15	53	35	1694	48
	annan mark	-	-	-	-	-	51				10	20	20	40	10	20	65	55
1/4	Tarsled Tåbel, A. Andersson																	
	åker	-	59	-	-	-	-				18	85	35	40	16	55		
	äng	-	-	3	60,5	-	-				66	22	212	20	145	98	162	53
1/8	Tarsled Holmen, C.T. Broberg																	
	åker	-	43	-	-	-	-				13	04	25	80	12	76		
	äng	-	-	1	03	-	-				18	42	61	80	43	38	56	14
1/4	Tarsled Holmen, Petter Anderssons sterbhus.																	
	åker	-	83	-	-	-	-				17	93	49	80	31	87		
	äng	-	-	-	81	-	-				16	40	54	60	38	20		
	annan mark	-	-	-	-	-	15,5				3	10	7	75	4	65	74	72
1/4	Tarsled Holmen, Carl Andersson																	
	åker	2	36,5	-	-	-	-				73	76	141	90	68	14		
	äng	-	-	-	72	-	-				13	93	43	20	29	27	97	41
1/4	Tarsled Tomten, Ture Holmstrand																	
	åker	-	72	-	-	-	-				24	86	43	20	-	-	18	34
1/4	Tarsled Tomten, Carl Börjesson,																	
	åker	1	75	-	-	-	-				56	96	106	20	49	24		
	äng	-	-	1	31,5	-	-				24	87	72	40	47	53	96	77
1	Tarsled Stom, exkl. bost.																	
	åker	3	22,5	-	-	-	-				109	44	193	50	84	06		
	äng	-	-	6	87,5	-	-				136	04	402	-	265	96		
	annan mark	-	-	-	-	-	31				6	56	15	50	8	94	358	96
1/4	Tarsled Klockaregård, exkl. boställe,																	
	åker	-	67	-	-	-	-				24	50	40	20	15	70		
	äng	-	-	-	74	-	-				12	05	38	40	26	35	42	05
1/6	Tarsled Borgården, Linus Johansson.																	
	åker	-	42,5	-	-	-	-				15	56	25	50	-	-	9	94
	trpt.	34	24	40	92	1	27,5				1863	06	4539	90	-	-	2676	84

1.	2.	3.		4.		5.		6.	7.	8.	9.		10.		11.		12.	
	trpt.	34	24	40	92	1	27,5				1863	06	4589	90	.	-	2676	84
1/6	Tarsled Borg. John Johansson																	
	åker	-	02,5	-	-	-	-				1	-	1	50	-	50		
	äng	-	-	-	96	-	-				19	36	57	10	37	74	38	24
1/8	Tarsled Bäckebo, litt. B, A. P.																	
	Carlsson																	
	äng	-	-	1	74,5	-	.				36	47	104	70	68	23		
	annan mark	-	-	-	-	-	13				2	60	5	20	2	60	70	83
1/8	Tarsled Bäckebo, litt. A. J. Andersson.																	
	åker	-	03,5	-	-	-	.				1	40	2	10	-	70		
	äng	-	.	1	24,5	-	.				25	78	74	70	48	92		
	annan mark	-	-	-	.	-	23,0				4	60	9	20	4	60	54	22
	Tarsled allmänning	.	-	-	-	.	13,5				-	-	-	-	-	-		
1/8	Tarsled Åltorp, C. Johansson.																	
	åker	1	37	-	-	-	.				49	36	82	20	32	84		
	äng	-	.	-	46	-	.				10	56	27	60	17	04	49	88
11/48	Fölene Mossagården																	
	Johannes Bengtsson.																	
	åker	.	78,5	-	-	-	-				16	71	47	10	20	39		
	äng	-	-	-	24,5	-	-				5	12	12	80	7	68	28	07
79/640	Fölene Storeg. litt. A., M. A.																	
	Johansson o. Justin Johansson																	
	åker	-	05	-	-	-	.				2	-	3	.	1	-		
	äng	-	.	1	67	-	-				32	88	100	50	67	62	68	62
79/640	Fölene Storeg. litt. B., Albert																	
	o. Oscar Andersson																	
	åker	-	45	-	-	-	-				16	25	27	.	10	75		
	äng	-	-	1	84	-	.				35	70	109	40	73	70	84	45
1	Fölene Backg. Kronan.																	
	åker	3	16	-	-	-	.				97	48	189	60	92	12		
	äng	-	.	7	53	-	-				134	32	452	20	317	88	410	-
3/16	Fölene Gubbagården																	
	trpt.																	

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
	torpl.										
	Oscar Andersson.										
	åker	2 06	- -	- -				69 .	123 60	54 60	
	äng	- -	- 28,5	- -				5 31	17 10	11 79	66 39
7/10	Tölene Gubbegården,										
	August Holberg.										
	åker	1 69,5	- -	- -				63 21	101 70	38 49	
	äng	- .	2 29	- -				41 70	137 40	95 70	134 19
79/320	Tölene Storegården,										
	Andreas Larsson										
	åker	2 49	- -	- -				84 22	149 20	65 18	
	äng	- -	6 03	- -				117 93	355 80	237 87	203 05
1/4	Öltorp, Aug. Andersson										
	åker	- 09,5	- -	- -				3 80	5 70	- -	1 90
	Summa	46 45,5	65 23	1 77				2749 72	6736 40	- -	3986 68
	[illegible]: åker	46 45,5									
	äng	65 23									
	av. mark	1 77									
	Sum	113 45,5									

Sålunda efter bästa förmåga uppskattadt och rätt uträknadt
[illegible], Norrljunga den 4 december 1909.–,

ex officio.
Bror Emil Hindebrand.

P. A. Persson

Aug. Andersson.

Verificeras ex officio:

Bror Emil Hindebrand

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
	Repartition.								Kronor.		Procent
1/48	Bergsjunga Österg., Hugo Pettersson,			deltagen	för		förbättring		23 76	med	0,60 %
1/4	Vreta Bolmeg., A. L. Franzich			"	"		"		27 41	"	0,69 %
1/8	Vreta Nolmag., Karl Andersson			"	"		"		97 98	"	2,46 %
29/120	Vreta Nolmag. Alfr. Sandberg			"	"		"		100 17	"	2,51 %
1/8	Borsby Österg. Alfred Karlsson			"	"		"		12 07	"	0,30 %
1/10	Borsby Österg., C. J. Pettersson			"	"		"		9 63	"	0,24 %
1/10	Borsby Österg., C. J. Pettersson			"	"		"		50 06	"	1,26 %
1/4	Borsby Kronog. A. Johansson			"	"		"		384 48	"	9,64 %
1/12	Borsby Backg., Alfred Karlsson			"	"		"		48 30	"	1,21 %
1/12	Borsby Backg., Edvin Hallberg			"	"		"		64 75	"	1,62 %
1/8	Borsby Västerg., Arvid Samuelsson			"	"		"		88 49	"	2,22 %
1/8	Borsby Västerg., Samuel Johansson			"	"		"		77 53	"	1,94 %
1/32	Borsby Västerg., Arnold Bryngelsson			"	"		"		120 84	"	3,03 %
1/3	Borsby Backg., Arnold Bryngelsson och Martin Pettersson			"	"		"		239 09	"	6,00 %
5/16	Borsby Bengtsg., Albert Gustafsson			"	"		"		282 08	"	7,08 %
1/8	Tarsled Tåbol, Johannes Carlsson			"	"		"		68 06	"	1,71 %
1/8	Tarsled Tåbol, Johannes Eriksson			"	"		"		65 55	"	1,64 %
1/4	Tarsled Tåbol, Alfred Andersson			"	"		"		162 53	"	4,08 %
1/8	Tarsled Bolmen, Carl Johan Broberg			"	"		"		56 14	"	1,41 %
1/4	Tarsled Bolmen, Alexander Pettersson, Aron Pettersson, Edvin Pettersson o. Johannes Svensson			"	"		"		74 72	"	1,87 %
1/4	Tarsled Bolmen, Carl Andersson			"	"		"		97 41	"	2,44 %
1/4	Tarsled Toruten, Ture Holmstrand			"	"		"		18 34	"	0,46 %
1/4	Tarsled Toruten, Carl Börjesson			"	"		"		96 77	"	2,43 %
1	Tarsled Stom, eckl. bost., arrendator Albert Andersson			"	"		"		358 96	"	9,00 %
1/4	Tarsled Klockareg., eckl. bost. arrendator C. A. Andersson			"	"		"		42 05	"	1,05 %
1/6	Tarsled Borg., Linus Johansson			"	"		"		9 94	"	0,25 %

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.		11.	12.	
1/16	Tarsled Borg., Johan Johansson			Intagen	för		förbättring		38	24	med	0,96	%
1/8	Tarsled Hallebo, lit. B. A. P. Carlsson			"	"		"		70	83	"	1.78	%
1/8	Tarsled Hallebo, lit. A, J. Andersson			"	"		"		54	22	"	1.36	%
1/8	Tarsled Öltorp, Carl Johansson			"	"		"		49	88	"	1.25	%
11/48	Fölene Mossag. Johannes Bengtsson			"	"		"		28	07	"	0,70	%
79/640	Fölene Storeg., lit. A, Martin Adolf Johansson o. hustrun Justina Johansdotter			"	"		"		68	62	"	1,72	%
79/640	Fölene Storeg., lit. B., Albert Andersson o. Oscar Emanuel Andersson			"	"		"		84	45	"	2,12	%
1	Fölene Backgården, Kungl. Maj:t o. Kronan			"	"		"		410	-	"	10,28	%
3/16	Fölene Gubbagården, Oscar Andersson			"	"		"		66	39	"	1,67	%
7/40	Fölene Gubbag. August Stolez			"	"		"		134	19	"	3,37	%
79/320	Fölene Storeg. Andreas Larsson			"	"		"		303	05	"	7,60	%
1/4	Öltorp, Alfred Andersson			"	"		"		1	90	"	0,05	%
								Sum	3986	68	—	100,00	-

Herrljunga den 4 december 1909.

Bror Emil Hildebrand.

Vidimeras ex officio:

Bror Emil Hildebrand

Avskrift. Bil.litt.E.

Undertecknade förklara härmed, att vi till det företag, som avser torrläggning av vattenskadade marker tillhörande hemmanen Horsby,Tarsled,Fölene,Vreta och Herrljunga uti Tarsled,Fölene och Herrljunga socknar av Älvsborgs län, önska erhålla bidrag av statsmedel såväl i form av anslag utan återbetalningsskyldighet som av lån.

Tarsled den 10 mars 1915.

för	1/10	mtl.	Horsby	Ostergården	C.J.Pettersson
"	1/10	"	D:o	D:o	D:o
"	1/8	"	D:o	D:o	Alfred Karlsson
"	5/16	"	D:o	Bengtsgården	Albert Gustafsson
"	1/4	"	D:o	Kronogården	Aug. Johansson
"	1/12	"	D:o	Backgården	Arnold Bryngelsson
"	1/12	"	D:o	D:o	E,Edvin Hallberg
"	1/4	"	D:o	D:o	Martin Pettersson
"	1/12	"	D:o	D:o	Alfred Karlsson
"	1/4	"	D:o	Västergården	Arnold Bryngelsson
"	1/8	"	D:o	D:o	Arvid Samuelsson
"	3/28	"	D;o	D:o	Sam. Johansson
"	1/4	"	Tarsled	Klockaregården ...	C.A.Andersson
"	1	"	D:o	Stom	Alb. Andersson
"	1/4	"	D:o	Holmen	Carl Andersson
"	1/4	"	D:o	D:o	Carl Johan Broberg
"	1/4	"	D:o	D:o	Alexander Pettersson Aron Pettersson Edvin Pettersson Johanna Svensson
""	1/4	"	D:o	Tomten	Ture Holmstrand
"	1/4	"	D:o	D:o	Carl Börjesson
"	1/8	"	D:o	Åltorp	Carl Johansson
"	1/6	"	D:o	Bosgården	Johan Johansson
"	1/6	"	D:o	D:o	Linus Johansson
"	1/4	"	D:o	Tåbol	Alfr.Andersson
"	1/8	"	D:o	D:o	Johannes Eriksson
"	1/8	"	D:o	D:o	Johannes Carlsson
"	1/8	"	D:o	Hallebo	J.Andersson
"	11/48	"	Fölene	Mossagården	Johannes Bengtsson
"	79/320	"	D:o	Storegården	Andreas Larsson

För 07/40 mtl.	Fölene Guppagården	August Floberg
för 1/4 "	Öltorp	Alfred Andersson
" 11/48 "	Herrljunga Osterg.	Hugo Pettersson
" 1/8 "	Vreta St.Holmagården	Karl Andersson
" 39/120 "	D:o D:o	Alf.Sandberg
" 1/4 "	D:o D:o	A.L.Frazich
" 3/16 "	Fölene Guppagården	Oscar Andersson gm. Alfred Andreasson.förm.
" 79/640 "	Fölene Storegården	J.Andersson,god man Justina Göransson
" 1/8 "	Tarsled Hallebo	A.P.Carlsson
" 79/640 "	Fölene Storeg.	Albert Andersson Oskar Andersson

Förestående namnteckningar bevittna:

J.E.Johansson. Fredrik Larsson.
Holmagården. Tomten.
Adr. Herrljunga.

Vidimeras ex officio:

Avskrift av avskrift.

Arrendekontrakt.

Konungens Befallningshavande i Älvsborgs län upplåter härigenom det kyrkoherden i Herrljunga pastorat på lön anslagna stomhemmanet 1 mantal Tarsled n:o 1 Stommen i Tarsleds socken och Kullings härad av Älvsborgs län till Alfred Leonard Andersson under arrende på de vilkor, som här nedan i detta kontrakt vidare omförmälas.

§ 1.

Arrendetiden omfattar tjugo år, räknat från den 1 maj 1915 till den 14 mars 1935.

-.

§ 5.

Arrendatorn ansvarar för all skatt och tunga, som för denna arrenderade fastighet utgår. Tillkommer under arrendetiden ny sådan skatt eller tunga, skall den ock av arrendatorn utgöras, men njute arrendatorn, för vad han i sådant hänseende utgiver, motsvarande avkortning å arrendet.

Arrendatorn skall utan ersättning ansvara så väl för de å hemmanet belöpande annuiteterna för redan fullgjord vattenavledning som även för den å hemmanet belöpande kostnaden för blivande reglering av ån Nossan. Vänersborg i landskontoret den 30 oktober 1914.

K.S.Husberg.

/Carl Malm.

Med förestående kontrakt, varav jag erhållit ett exemplar, förklarar jag mig nöjd och förbinder mig att detsamma till alla delar fullgöra. Herrljunga den 4 november 1914.

Alfred Leonard Andersson.
Arrendator.
Tarsled Stom.

Egenhändiga namnteckningen bestyrka på en gång närvarande vittnen:

Eric Hellstrand.
Kronolänsman.
Herrljunga.

Alfr. Bergqvist.
Bankdirektör.
Herrljunga.

Rätt avskrivet betygar:

Carl Johansson.
Tarsled Bossgård.

Leander Berggren.
Tarsled Stom.

Vidimeras ex officio:

Avskrift.

Utdrag av arrendekontrakt emellan Konungens Befallningshavande i Älvsborgs län och Carl Albert Amdersson i Tarsled Klockaregården.

-.-

§ 5.

Arrendatorn skall utan ersättning ansvara för den å hemmanet belöpande kostnaden för blivande reglering av ån Nossan.

-.

Vänersborg den 30 oktober 1914.

K.S.Husberg.

/ Carl Malm.

Med förestående kontrakt, varav jag erhållit ett exemplar, förklarar jag mig nöjd och förbinder mig att detsamma till alla delar fullgöra. Tarsled Klockaregård den 19 november 1914.

Carl Albert Andersson.

Eegnhändiga namnteckningen bestyrka på en gång närvarande vittnen:

Carl Börjesson.	C.Alfr.Andersson.
Hemmansägare. Tomten.	Lägenhetsägare,Kossbol.
Herrljunga.	Herrljunga.

Rätt utdraget betygar:

Arnold Bryngelsson.
Horsby, Herrljunga.

Vidimeras ex officio:

Hildebrandt

KUNGL. VÄG- OCH VATTENBYGGNADSSTYRELSEN.
DIARIE N:R 887/17

I SVARSSKRIFVELSE TORDE HÄNVISAS TILL FÖRESTÅENDE DIARIENUMMER.

D.-No 10.024
Inkom till
K. Landtbruksstyrelsen
den 7 JUL. 1917

Till

Kungl. Landtbruksstyrelsen.

Genom nådigt bref den 28. april 1916 har Kungl. Maj:t bland annat fastställt plan till torrläggning af vattenskadade marker, tillhörande byarna Herrljunga och Vreta i Herrljunga socken, Horsby och Tarsled i Tarsleds socken samt Tölene och Öltorp i Tölene socken, Älfsborgs län, med förbehåll, att slutligt godkännande af företaget först af Eder måtte meddelas efter erhållet intyg från Kungl. Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen, att den i planen ingående ombyggnaden af Fölene bro blifvit af samma Styrelse godkänd.

Med anledning häraf får Kungl. Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen meddela, att Kungl. Styrelsen, med stöd af från Distriktschefen Th. Helleberg inkommet afsyningsbevis, denna dag för sin del godkänt företaget i ofvanberörda afseende.

Stockholm den 7. juli 1917.

Fridolf Wijnbladh

Carl Gyllenberg

STATENS LANTBRUKSINGENIÖR i Göteborgs och Bohus samt Elfsborgs län
Bror E. Hildebrand
VENERSBORG

Riksdagsman Herman Carlsson
Riksdagens klubb.

Kontroll-Bevis.

Företag: Reglering av Nossan emellan Fölene kvarn och Herrljunga tegelbruk för torrläggning av vattenskadade marker tillhörande hemmanen Herrljunga, Horsby, Tarsled och Fölene uti Herrljunga, Tarsled och Fölene socknar av Älvsborgs län.

Statsbidrag: beviljat den 28 april 1916,-
lån: .... 39400:- kronor
anslag .... 10970:- kronor.

Kontrakt: (torde ingå samtidigt med detta)

Enligt den fastställda arbetsplanen och kostnadsförslaget är arbetet och utbetalt, enligt vad jag vid kontroll av arbetet den 2 innevarande november inhämtat, för detta företag:

undersökning	1800:-	kronor ✓
arbete nedanför Fölene kvarn	1650:-	"
arbete i ån från n:o 0 + 90 m. till n:o 30	17754,8o	"
bro i bygdeväg vid Fölene	6500:-	"
av dike litt. A, 300 m.	364:-	"
av Spångabäcken, till n:o 4	858:-	"
lösen av Fölene kvarn m.m.	48062,5o	"
Summa:	76989,3o	kronor
härifrån bör avgå enligt värdering värdet av återstående fall m.m.	27677,5o	"
återstår:	49311,8o	kronor
avgår för Fölene Backgården, som ej är med i statsbidraget, 10,28 %	5069,25	"
återstår:	44242,55	kronor.

Arbetet är väl och ordentligt utfört och Fölene bro synnerligt väl och vackert byggd, men som avsyning av denna bro skall ske av Väg- och Vattenbyggnadsofficer, och således detta intyg ej kan få gälla bron, tillåter jag mig tillstyrka att till vederbörande nu genast må utanordnas av det beviljade lånet och anslaget tillsammans 40000,oo kronor.

Vänersborg den 4 november 1916.

Bror Emil Hildebrand

I Kungl. Landtbruksstyrelsens skrifvelse till Konungens Befallningshafvande i Älfsborgs län omförmälda arbetsplan och ritningar rörande torrläggning af vattenskadade marker tillhörande hemmanen Horsby, Herrljunga, Orsta, Tarsled, Fölene och Öltorp uti Herrljunga, Tarsled och Fölene socknar hafva vi denna dag mottagit, erkännes.

Horsby den 26 Augusti 1916.

Arbetsstyrelsen för Företaget:

Arnold Bryngelsson. Aug Håkansson
Alfred Andersson Andreas Larsson
Carl Andersson

Bevittnas:
E. J. Pettersson
nämndeman

54

Formulär, fastställt av Kungl. Lantbruksstyrelsen den 8 april 1915.

P 13-0205

10.737

K. Lantbruksstyrelsen
den 24 NOV. 1916

KONTRAKT.

Sedan Kungl. Maj:t den 28 april 1916 i och för torrläggning av vattenskadade marker, tillhörande byarna Herrljunga och Vreta i Herrljunga socken, Horsby och Tarsled i Tarsleds socken samt Fölene och Öltorp i Fölene socken av

ÄLVSBORGS LÄN

~~län,~~ enligt en av Lantbruksingeniören B.E.Hildebrand upprättad, av Kungl. Maj:t fastställd plan med därtill hörande kostnadsförslag, i nåder beviljat *dels* ett lån av Trettioniotusenfyrahundrafyrtio (39.440:-) kronor från 1916 års odlingslånefond och *dels* ett anslag utan återbetalningsskyldighet av Tiotusenniohundrasjuttio (10.970:-) kronor från allmänna avdikningsanslaget för år 1916, ~~varav hela beloppet kronor utgå från den för endast frostminskning avsedda delen av förenämnda anslag,~~ så, och i enlighet med Riksdagens för dylika statsbidrags åtnjutande givna, av Kungl. Maj:t gillade föreskrifter, hava undertecknade, enligt bifogade protokoll av den 3 december 1909 av vederbörande intressenter valda arbetsstyrelse ~~förtroendemän~~, i och för detta företag med Kungl. Lantbruksstyrelsen, å Kungl. Maj:ts och Kronans vägnar, avslutat följande kontrakt, varigenom vi för egen del samt å vederbörande intressenters i företaget vägnar åtaga och förbinda oss:

§ 1.

Att utföra företaget i noggrann överensstämmelse med den fastställda arbetsplanen med de ändringar däri, vilka kunna varda av Kungl. Maj:t eller Kungl. Lantbruksstyrelsen medgivna,

att vid företagets utförande underkasta oss alla de villkor och den kontroll, som av Kungl. Maj:t eller Kungl. Lantbruksstyrelsen prövas lämpliga och nödiga, samt att gälda alla de av statsmedel icke utgående kostnader, som härav kunna förorsakas,

149, 183
16

att påbörja vattenavledningen och avdikningen före den 1 september 1916 ,

att fullborda samma arbeten senast den 1 september 1920 ,

att fullborda odlingsarbetet senast den 1 september 1925 ,

att genom egna kontanta tillskott, materialier eller andra bidrag utgöra, vad utöver statsbidragen kan erfordras för företagets fullbordande,

att vederbörligen underhålla de utförda arbetena, vad angår den vattenavledning och avdikning, vartill odlingslån beviljats, så länge någon del av lånet återstår ogulden, samt beträffande den vattenavledning och avdikning, vartill bidrag utan återbetalningsskyldighet beviljats, intill dess sådan underhållsskyldighet kan varda andra i laga ordning ålagd, eller vi från underhållsskyldigheten befriats.

§ 2.

Att i händelse avvikelse, utan därtill erhållen vederbörlig tillåtelse, skett från den fastställda arbetsplanen, eller arbetet icke inom därför bestämd tid fullbordats, utan att anstånd med detsammas utförande medgivits av Kungl. Lantbruksstyrelsen,

eller Kungl. Statskontoret skulle finna den säkerhet, som blivit för lånet ställd, icke vidare vara nöjaktig, och ny säkerhet, som av Kungl. Statskontoret godkännes, icke varder inom bestämd tid avlämnad,

eller den bestämda annuiteten icke varder i behörig tid erlagd,

låta det ankomma på Kungl. Maj:t att inställa all vidare utbetalning av statsbidragen samt att återfordra vad av desamma uppburits — beträffande lånet dock endast därest detta icke redan blivit fördelat på vederbörande fastigheter och antecknat i jordeboken — att på en gång eller efter hand till Kungl. Statskontoret inbetalas inom den tid, som bestämmes av Kungl. Maj:t; och skola vi å sålunda lyftade och återburna medel jämväl erlägga fem procent årlig ränta från lyftningsdagen till dess återbetalning sker.

§ 3.

Att för den tjänsteman, som av Kungl. Lantbruksstyrelsen förordnas att å arbetet verkställa besiktning, uppvisa den för detsamma gillade planen med därtill hörande plan- och profilritningar jämte de räkenskaper, vilka vi skola föra över företaget, samt det eller de kontrakt om arbetets övertagande på entreprenad till vissa delar eller i dess helhet, som möjligen avslutats, samt att till Kungl. Lantbruksstyrelsen avlämna uppgift å den person, åt vilken ledningen av arbetets utförande i vad det rörer vattenavledningen och avdikningen uppdragits.

§ 4.

Att i fråga om terminerna för statsbidragens lyftning i mån av arbetets fortgång ställa oss till efterrättelse vad Kungl. Lantbruksstyrelsen därom må bestämma, ävensom att, efter utfående av den del av bidragen, som enligt särskild bestämmelse får lyftas på grund därav att arbetet blivit börjat, vid varje av de följande lyftningstiderna, innan ytterligare statsmedel må utbekommas, hos Kungl. Statskontoret förete intyg av Kungl. Lantbruksstyrelsen att, enligt vad därstädes nöjaktigt styrkts, så mycket av arbetet blivit utfört, som skäligen kan anses motsvara vad i förhållande till de beviljade statsbidragen belöper å vad som redan utbekommits av samma bidrag, och skall, såvida icke Kungl. Maj:t, med avseende å särskilda förhållanden, prövar skäligt annorlunda förordna, någon del av statsbidragen innestå i Kungl. Statskontoret, intill dess vattenavlednings- och avdikningsarbetet är vederbörligen avsynat och godkänt.

§ 5.

Att vid avslutandet av detta kontrakt överlämna till Kungl. Lantbruksstyrelsen, för att i dess arkiv förvaras, bestyrkt kopia av de gillade ritningarna för arbetet och bestyrkta avskrifter av därtill hörande godkända betänkande och kostnadsförslag, ävensom att, därest någon avvikelse under arbetets utförande med vederbörlig tillåtelse vidtagits, innan sista delen av statsbidragen lyftes överlämna till Kungl. Lantbruksstyrelsen fullständig beskrivning jämte ritning, utvisande huru arbetet i följd av denna avvikelse utförts.

§ 6.

Att, om verkliga kostnaden för utförande av den del av företaget, vartill anslag av statsmedel beviljats, befinnes understiga den beräknade, av vederbörande myndighet granskade och godkända kostnaden **Trettiotvåtusenniohundratjugonio (32.929:-)** kronor **05** öre, medgiva att det beviljade anslaget skall minskas med så stor del av den ifrågavarande besparingen, som det beviljade anslaget utgjort av den för detta arbete beräknade kostnadssumman, ävensom att rörande nämnda del av företaget föra räkenskaperna på sådant sätt, att den verkliga kostnaden för dithörande arbeten må kunna säkert uppskattas.

§ 7.

Att bestrida eller gottgöra alla kostnader utan undantag, av vad namn de vara må, som i följd av dessa statsbidrag föranledas för Kungl. Statskontoret.

§ 8.

Att för fullgörande av detta kontrakt ävensom för återbäring av lyftat anslag, i fall mot kontraktet brytes, ställa sådan säkerhet, som av Kungl. Lantbruksstyrelsen godkännes, samt att för odlingslånet, ävensom för återbäring av därav lyftade medel, i fall emot kontraktet brytes, avgiva sådan skuldförbindelse och säkerhet för dess uppfyllande, som av Kungl. Statskontoret antagas.

Till yttermera visso äro härav två lika lydande exemplar upprättade, som skedde i **Herrljunga** den **27 September** 19**16**.

Aug Johansson.
Äg 1/4 mtl Horsby kronog.
7/24 " " Bengtsbyn

Arnold Bryngelsson.
Äg.: 1/4 mtl Horsby Västerg.
4/12 " " Backeg.

Alfred Andersson
Äg 1/4 mtl. Tåbol
7/100 " Korsbol

Carl Andersson
Äg. 1/4 mt. Tarsled Holmen
1/80 " " Sjöråsa
1/112 " Horsby Vestergården

Andreas Larsson
äger 79/320 mt. Fålene Storegården

Att **Herrar Aug.Johansson, Arnold Bryngelsson, Alfred Andersson, Karl Andersson och Andreas Larsson**

i bägges vår närvaro egenhändigt undertecknat förestående kontrakt, intyga

Herrljunga som ovan

Adress: **Herrljunga**

Adress: **Herrljunga**

Med stöd av Kungl. brevet den 28 april 1916 antager Kungl. Lantbruksstyrelsen, å Kungl. Maj:ts och Kronans vägnar, detta kontrakt. Stockholm den 17 januari 1917.

STATENS LANDTBRUKSINGENIÖR uti Göteborgs och Bohus samt Elfsborgs län
Bror E. Hildebrand
VENERSBORG

Godkänt den 29 november 1917

RAPPORT

över verkställd avsyning av vattenavlednings och avdikningsarbetet, enligt särskilt förordnande den 1 augusti 1917 från Kungl. Lantbruksstyrelsen

angående det företag, som avser torrläggning av vattenskadade marker tillhörande hemmanen Horsby, Herrljunga, Vreta, Tarsled och Fölene och Östorp uti Herrljunga, Tarsled och Fölene socknar av Älvsborgs län

se 7.5.7. skr.

Planen fastställd den 28 april 1916. – ✓

Ändring däri medgiven av ―――――― den ――――

Statsunderstöd: anslag av 1916 års allmänna avdikningsanslag kronor 10970: ✓

lån av 1916 års odlingslånefond kr. 39440: ✓

Kontrakt om arbetets utförande antaget den (27/9 1916 och 17/1 1917. ✓

Fastställd arbetstid till den 1/9 1920. ✓

Förlängd arbetstid till den ―――――― medgiven den

av

BETRÄFFANDE ANSLAGET:

beräknad kostnad enligt fastställda kostnadsförslaget kr. 32925,05

verklig kostnad enligt av mig granskade och avslutade räkenskaper kr. 32925,05

Vid av undertecknad den 3/11 1917 verkställd avsyning av ovan angivna arbete har detsamma befunnits utfört i överensstämmelse med den fastställda arbetsplanen, varföre företaget i sin helhet förordas till godkännande.

Vid en kontroll den 18 aug. 1917, då arbetet var anmält till avsyning anmärktes vissa brister, särskilt uti sidodikenas djup samt även uti själva ån. De anmärkta bristerna äro nu avhjälpta, och arbetet är i sin helhet väl och ordentligt utfört.

Vänersborg den 14 november 1917.

Bror Emil Hildebrand

Avskrift

№ 7. 237/1915 E.D.

Stämpel

Konungens Befallningshavandes i Älfsborgs län resolution på en av lantbruksingeniören Bror Emil Hildebrand såsom ombud för intressenterna i det företag, som avsåge torrläggning av vattenskadade marker, tillhörande hemmanen Herrljunga, Hersby, Tärsled, Fölene, Öttorps och Vesta i Herrljunga Tärsleds och Fölene socknar, gjord ansökning om tillstå från det allmännas sida till utförande av ifrågavarande företag i enlighet med ett av bemälde Hildebrand den 5 i denna månad avgivet betänkande med ritningar och kostnadsförslag;

vid vilken ansökning jämväl fogats ett av Hildebrand avgivet yttrande i de hänseenden, som omförmälas i Kungl. Kungörelsen angående vissa villkor för tillstånd från det allmännas sida till vattenavledning m.m. den 31 december 1877; Given å landskansliet i Vänersborg den 19 april 1915.

Konungens Befallningshavande har tagit handla nes innehåll i övervägande; och enär av det av lantbruksingeniören Hildebrand avgivna yttrandet framgår, att ifrågavarande företag icke kommer att i de hänseenden, som i 3 § av ovannämnda Kungl. Kungörelse avses, medföra olägenheter, finner Konungens Befallnin havande skäligt förklara hinder från det allmännas sid icke möta mot företagets utförande i enlighet m den av Hildebrand uppgjorda arbetsplanen.

Den, som med detta beslut icke åtnöjes,

Stämpel Tre kronor.

äger att hos Kungl. Maj:t däröver anföra underdåniga besvär, vilka böra vid talans förlust till Kungl. Jordbruksdepartementet inkomma sist före klockan tolv å trettionde dagen efter delfåendet härav, samma dag oräknad; dock att menighet, som klagar, äger tillgodonjuta femton dagars längre besvärstid, ävensom att, om besvärstiden tilländagår på helgdag, inlämnandet må ske näst därpå följande söckendag före klockan tolv på dagen. År och dag som ovan.

På Landshövdingeämbetets vägnar

Magnus Herrlin / Carl Malm

Uppläst i Herrljunga kyrka söndagen den 2 maj 1915
av: F. Andrée

Uppläst i Fölene kyrka söndagen den 25 april 1915
av: A. Litzell

Herrljunga kyrka gemensam för Herrljunga och Fölene socknar.

Stämpel

Att, såvitt härstädes fört diarium utvisar, besvär över detta utslag icke inom förskriven tid, räknat från den 3 maj 1915, blivit här anförda, betygar å tjänstens vägnar
Stockholm den 4 augusti 1915
Gustaf Malberg
t. f. Registrator i Kungl. Jordbruksdepartementet

Stämpel 1:—
Lösen 3:-
umma fyra Kronor.

Rätt afskrifvet Betygar

Carl Johnson
adr. Hörsby Herrljunga

Rich Johansson
adr. Herrljunga.

Konungens Befallningshavande
i
Älfsborgs Län

Landskontoret

N:o 2977.

Avskrift.

N:o 81 pag. 370 år 1915.

Resolution

Enär i inneliggande handlingar omförmälda vattenavledningsföretag, avseende reglering av ån Nossan för torrläggning av vattenskadade marker till, bland andra, Stomhemmanen 1/4 mantal Klockaregården n:r 1 och 1 mantal Tarsled n:r 1 Stommen i Tarsleds socken, Kullings härad, synes lända hemmanen till avsevärd båtnad, hava Kungl. Maj:ts befallningshavande i Älfsborgs län och dom:kapitlet i Skara Stift med stöd av Kungl. förordningen den 6 juli 1849 om deltagande i vattenavledningsföretag för boställen och annan Staten tillhörig jord samt Kungl. kungörelsen angående rätt för innehavare av civil eller ecklesiastikstaten anslaget boställe eller hemman att vinna delaktighet i odlingslån med mera den 14 juni 1901, funnit skäligt medgiva innehavaren och arrendatorerna av Stomhemmanen 1 mantal Klockaregården n:r 1 och 1 mantal Tarsled N:o 1 Stommen i Tarsleds socken, Kullings hära att ingå i sagda vattenavledningsföretag samt att vin delaktighet i det odlingslån, som till företagets utför kan komma att sökas. Vänersborg i landskontoret, den 27 september 1915. Skara Domkapitel den 6 oktober 191

K. S. Ihrsberg

E. Wennercrantz Sven Dahlgren
Nils Nilén A. Larsson
M. G. Törnqvist, L. A. Cederbom
P. T. Ardmann

Carl Malm G. Drakenberg

Rätt afskrifvet Betyga:

Carl Johnson
adr. Horsby, Herrljunga

Nils Johansson
adr. Herrljunga.

Afskrift.

Till Konungens Befallningshavande i Älfsborgs län.

Med anledning av Konungens Befallningshavandes skrivelse av den 14 innevarande september beträffande de ecklesiastika boställena 1 mantal Tarsleds Stoms och 1/4 mantal Tarsled Klockaregårdens ingående uti det vattenavledningsförslag, som avser reglering av ån Nossan, vill undertecknad såsom indelningshavare av nämnda boställen meddela, att jag icke har något att anmärka emot dessa gårdars ingående uti ifrågavarande vattenavledningsförslag liksom ej heller emot deras ingående uti lån från odlingslånefonden, för vilket låns återbetalning arrendatorerna av ifrågavarande gårdar hava att ansvara enligt gällande arrendekontrakt.

Herrljunga den 21 september 1915

P. Andrén

Vidimeras:

Carl Johansson
adr Horsby Herrljunga

Rich Johansson
adr Herrljunga.

Avskrift.

Till Konungens Befallningshavande i Älfsborgs Län.

Med anledning av Konungens Befallningshavandes Skrivelse av den 14 innevarande september beträffande de ecklesiastika boställena 1 mantal Tarsled Stommen och 1/4 mantal Tarsled Klockaregårdens ingående uti det vattenavledningsförslag som avser reglering av ån Nossan, vilja vi undertecknade, arrendatorer av ifrågavarande gårdar, anföra följande:

I enlighet med arrendekontrakten § 5 av den 30 oktober 1914 förklara vi oss härmed villiga att, var och en beträffande sin arrendegård, ingå uti ifrågavarande vattenavledningsförslag samt ävenledes att att ingå uti det lån som för denna reglering sökes.

Tarsled Stommen och Klockaregården den 22 sept 1915

Alfr. L. Andreasson C. A. Andersson
arrendatorer

Vidimeras:
Carl Johansson
adr. Horsby, Herrljunga
Rich Johansson
adr. Herrljunga.

Avskrift.

Till Konungens Befallningshavande uti Älvsborgs län.

Med anledning av närslutna skrivelse från Lantbruksstyrelsen, samt med hänvisning till närslutna handlingar och ritningar, ber jag få vördsam hemställa, om Länsstyrelsen kunde finna skäligt medgiva ecklesiastika boställena 1 mtl. Tarsled Stom och 1/4 mtl. Tarsled Klockaregården att ingå uti det vattenavledningsförtag, som avser reglering av ån Nos för torrläggning av vattenskadade marker tillhörande hemmanen Horsby, Herrljunga, Vreta, Tarsled, Fölene och Öltorps inom Herrljunga, Tarsled och Fölene socknar, - samt likaledes att få ingå uti det lån från odlingslånefonden, som för denna reglering av intressenterna sökes, bland vilka sökande även märkas nuvarande arrendatorerna av nämnde boställen, ävensom i vad på boställena ankommer svara för sådant låns återbetalning. Vad detta sista angår, tillåter jag mig påpeka, att av närslutna handlingar framgår, att enligt kontrakt avslutade med resp. boställen den 30 oktober och den 11 november 1914, det synes åligga vederbörande arrendatorer att ansvara för sådant odlingslåns återbetalning.

Tillika ber jag vördsamt få hemställa, att denna nu äskade resolution jämte remissakten må av mig, efter anmälan, få hos Länsstyrelsen avhämtas.

Vänersborg den 1 september 1915.

Bror Emil Hildebrand

Rätt afskrifvet Betyga

Carl Johanson
adr. Horsby Herrljunga

Rick Johansson
adr. Herrljunga.

Avskrift.

Arvodsräkning

för synförrättning enligt dikningslagen rörande reglering av ån Nossan emellan Fölene kvarn och Herrljunga tegelbruk i Herrljunga, Tarsleds o. Fölene socknar och Älvsborgs län; upprättad enligt nedan nämnda §§ i Kongl. Maj:ts förnyade nådiga landtmäteritaxa av den 10 juni 1881.

År, månader och dagar		Antal förrättnings-dagar	Ägofigurer					Efter hektar räknat	Kronor	öre	Kronor	öre
			Antal	Innehåll i hektar								
				över	till och med	tillsammans		öre				
1	2	3	4	5	6	7		8	9	10	11	12
1909							Enligt § 14. Kungörelser o. kallelser				8	-
Okt. Nov.							Enligt § 6, mom. 1.					
Dec.							691 ägofigurer över 5 ar à 15 öre	-	103	65		
		8	244		0.05	8.255	åker	480	39	62		
			37		"	1.42	äng	428	6	08		
				0.05	2	38.93	åker	180	70	07		
				"	"	65.58	äng	128	83	93		
				"	"	13.69	impediment	90	12	32	315	67
							Enl. § 7. mom 1. o 5.					
							Uppskattning av nuvarande jordvärde = 1/4 av 315.67		78	91		
						do.	av blivande d:o do.		78	92		
							Värdeförteckning 12 ark à 3:		36	-	193	83
							Enl. § 17.					
		49					Avvägningar, pejlingar, borrningar m.m.		490	-		
							profiler, brorinningar, kostnadsförslag	-	212	51		
		3					Sammanträden		30	-		
							Hydrometriska beräkningar		30	-	762	51
							Enl. § 7. mom. 2.					
							977 ägofigurer à 1.5 öre		14	65		
							samt, då medelarean pr. ägofig. à 0.13 h.a., 977 fig à 3,8 öre		37	13	51	78
							Enligt §§ 12, 14 och 17.					
							Kopia av plankartan, 2 ex.		109	56		
							D:o av profiler o. broar, 2 ex.		188	12		
							Avskrift av handlingar, 69 ark à 1.25		86	25		
							Betänkande för odlingslån		100	-	483	9
							Summa kronor				1851	72

Den, som med denna räkning icke åtnöjes, äger att, inom sex månader härefter klander mot densamma anföra genom stämning till Kullings

häradsrätt. Herrljunga den 4 December 1909.
Bror Emil Hildebrand

Betald genom accepter pr 4 mars och 26 april 1910.
Bror Emil Hildebrand

Rätt avskrivet intygar.

Fredrik Belfrage
adr. Herrljunga
Pensionerad länsman.

H. Chr. Carlsson
adr. Herrljunga
led. af riksd. 2. kammar

Ink. till Jordbruks-Dept.
d. 13 APR. 1916